

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

VARHAIN KEVÄÄLLÄ

Venäläisen musiikin konserttiprojektin toteutus

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Tiivistelmä

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Musiikin koulutusohjelma	
Työn tekijä Anu-Kaisa Ageenko	
Työn nimi VARHAIN KEVÄÄLLÄ - Venäläisen musiikin konserttiprojektin toteutus	
Päiväys 18.09.2018	Sivumäärä/Liitteet 40/ 8
Ohjaaja(t) Anna-Maria Pekkinen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonia-ammattikorkeakoulu	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyö "Varhain keväällä" on venäläisen musiikin konserttiprojekti, joka esitettiin Kuopion kaupungintalon salissa 29.05.2018. Esiintyjinä olivat trio: Anu-Kaisa Ageenko, laulu ja piano, Maksim Mostovoy, laulu ja piano, ja Juha Nuoranne, sello. Konsertti sisälsi venäläisiä kansanlauluja, klassisia romansseja sekä ortodoksia sävelmiä, ja musiikin kokosi yhteen tekijän käsikirjoittama, 1800-luvun Venäjälle sijoittuva kertomus rakkaudesta. Tarinaa kuvattiin myös näyttelemällä, runoilla sekä ajanhenkisillä rooliasuilla ja rekvisiitalla, ja se toi esille tunnelmakohtauksia venäläisestä kulttuurista.</p> <p>Projektin päätavoite oli luoda elämyksellinen ja kaunis, venäläisestä kulttuurista kertova musiikillinen taidekokonaisuus, joka koskettaisi ja toisi merkitystä ihmisille. Tekijän tavoitteena oli myös harjoitella ja esittää ensimmäinen oma täysipitkä konsertti, jossa hänen tehtävinä olivat musisoinnin lisäksi kerronta ja runojen lausunta. Projektin tarkoituksena oli myös luoda esityksen musikoiden välille yhteistyötä, jolla olisi jatkuvuutta.</p> <p>Tavoitteet täyttyivät: konsertti onnistui hyvin, ja katsojien palautteen perusteella yleisö nautti siitä paljon. Yhteistyö trion musikoiden välillä jatkuu jo uusin suunnitelmin. Yksi projektin osa-alue oli konsertin järjestäminen ja mainostaminen, ja sen tuloksena yleisöä tuli konserttiin lähes täyden salin verran. Konserttiprojektin luominen ja esittäminen oli tekijälle antoisa kokemus ja avasi hänelle uusia ammatillisia mahdollisuuksia.</p> <p>Kirjallisessa työssä kuvataan konserttiprojektin valmistelu ja eri työvaiheet sekä sen toteutus ja tavoitteiden täyttyminen. Siinä esitellään myös venäläistä klassista romanssia ja sen tyylipiirteitä sekä yhteyttä kansanlauluun ja käyttöromanssiin. Aiheesta sai tietoa lähinnä venäjänkielisistä lähteistä, koska aihepiiriä ei ole aiemmin tutkittu Suomessa.</p>	
<p>Avainsanat</p> <p>venäläisen musiikin konsertti, venäläinen klassinen romanssi, venäläinen kansanlaulu, tarina, runo, musiikillinen yhteistyö</p>	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Music			
Author(s) Anu-Kaisa Ageenko			
Title of Thesis "It was in early spring" – the realization of a concert on Russian music			
Date	18.09.2018	Pages/Appendices	40/8
Supervisor(s) Anna-Maria Pekkinen			
Client Organisation /Partners Savonia University of applied sciences			
<p>Abstract</p> <p>The thesis "It was in early spring" is a concert project featuring Russian music, which was performed at the City Hall, Kuopio on May 29th, 2018. The performers were trio: Anu-Kaisa Ageenko, song and piano, Maksim Mostovoy, song and piano, and Juha Nuoranne, cello. The concert included Russian folk songs, classical romances and orthodox melodies, brought together in the author-written love story set in 19th century Russia. The story was also portrayed by acting, poetry and timeless costumes and props, bringing to light mood scenes from the Russian culture.</p> <p>The main goal of the project was to create a entertaining and beautiful musical art about Russian culture that would touch and bring meaning to people. The author's goal was also to practice and present her first full-length concert, in which assignments include also narration and poetry reading. Another purpose of the project was to create collaboration between the musicians, which would have continuity.</p> <p>The goals were met: the concert was successful, and based on the viewers' feedback, the audience had enjoyed it with a great satisfaction. Co-operation within the trio of musicians continues with new plans. One part of the project was the organization and advertising of a concert, and as a result, the concert attracted a large audience. Creating and presenting a concert project was a rewarding experience for the author and has opened up new professional opportunities for her.</p> <p>The written work describes the preparation of the concert project at the various stages of work as well as the implementation and fulfillment of the objectives. It also features Russian classical romance and its stylistic features in connection to folklore and popular art songs. Sources on the topic are predominantly in Russian, because this subject has not previously been studied in Finland.</p>			
<p>Keywords</p> <p>Russian Music Concert, Russian Classical Romance, Russian Folk Song, Story, Poem, Musical Collaboration</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO - ELÄMÄNI MITTAINEN MATKA VENÄLÄISEN MUSIIKIN ESITTÄJÄKSI	5
2	VENÄLÄISEN KLASSISEN ROMANSSIN SYNTY JA KEHITYS.....	9
2.1	Käsitteet ja työn rajaus	9
2.2	Venäläisen laulun ja romanssin kehitys 1700-luvun lopulta alkaen.....	10
2.3	Kansanlaulun vaikutus romanssiin ja klassiseen romanssiin.....	11
2.4	Klassisen romanssin synty ja siihen vaikuttaneet tekijät.....	12
2.5	Venäläinen klassinen romanssi klassismin aikana ja konserttini säveltäjä- ja teosesittelyjä.....	13
2.5.1	Aleksandr Varlamov - kansanperinteen ilmaisi venäläisessä romanssissa	13
2.5.2	Mihail Ivanovitš Glinka – venäläisen klassisen romanssin ja oopperan luoja	14
2.6	Venäläinen klassinen romanssi romantiikan aikana ja konserttini säveltäjä- ja teosesittelyjä	15
2.6.1	Pjotr Iljitš Tšaikovski	15
2.6.2	Nikolai Rimski-Korsakov	17
2.6.3	Eduard Francevič Nápravník.....	18
2.6.4	Pavel Grigorevitš Tšesnokov	19
2.6.5	Konserttini muut säveltäjät ja heidän teoksensa konsertissa	19
2.7	Teoriaosan yhteenveto	20
3	KONSERTTIPROJEKTINI SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	23
3.1	Päätös venäläisestä konsertista, tarinan keksiminen, ja kappaleiden valinta	23
3.2	Laulamieni ja soittamieni kappaleiden harjoittelu	26
3.3	Näyttämöllisyyden ideointi ja rooliasut.....	27
3.4	Laulujen runojen suomennokset ja kokonaisrakenteen kehittäminen.....	28
3.5	Yhteisharjoittelu ja konsertin kokonaisuuden kokoaminen.....	29
3.6	Konsertin mainostaminen	31
3.7	Konserttipäivä, esityksen kulku sekä omat tuntemukseni konsertin edetessä.....	32
4	KONSERTIN JÄLKEEN	35
4.1	Projektin tavoitteiden täyttyminen ja jälkimietteet.....	35
4.2	Koonta ja kiitossanat.....	38
	LÄHTEET	40
	LIITTEET (4): KONSERTTITIEDOTE, JULISTE, KÄSIOHJELMA JA VIDEOTALLENNE	41

1 JOHDANTO - ELÄMÄNI MITTAINEN MATKA VENÄLÄISEN MUSIIKIN ESITTÄJÄKSI

Olin 12-vuotias tyttönen, kun tutustuin ensi kertaa venäläisiin lauluihin. Kotiimme Liperiin saapui Petroskoista kyläilemään Raisa-rouva miehensä kanssa. Raisa oli kaikkea sitä, mitä venäläinen kulttuuri voi tuoda tullessaan: emotionaalinen, sydämellinen, ylihuolehtivainen, halasi ja antoi poskisuudelmia, puhui välillä hyvin suoraan, toi venäläistä haudutettavaa teetä, konvehteja ja kovia pikkurinkilöitä – ja tietenkin erityisesti laulua. Raisalla oli kaunis, kuuluva ääni ja emotionaalinen laulutapa, ja hän muisti uskomattoman suuren määrän venäläisiä lauluja ja romansseja niin venäjän kuin suomenkin kielellä. Hän nimittäin toimi suomen kielen sekä musiikin opettajana petroskoilaisessa sosiaalialan ammattioppilaitoksessa, jonka kanssa äitini oli aloittanut yhteistyön toimiessaan vastaavan alan oppilaitoksessa opettajana Outokummussa. Äitini ja Raisa olivat tämän yhteistyön organisaattoreita, ja niinpä meidän kotiimme alkoi tulla vierailulle pari kertaa vuodessa venäläisiä opiskelijoita sekä heidän opettajiaan. Mukana tietenkin Raisa tulkkajana ja opiskelijoiden tärkeänä, huolehtivana ja myös tiukkana emohahmona.

Raisa toi alun perin elämäni venäläisen musiikin ja venäläisen romanssin. Jokaisen vierailun yhteydessä aivan varmasti laulettiin yhdessä. Raisa toi mukanaan täydellisenä esimerkkinä venäläisen laulamisen kulttuurin, joka kokosi ihmiset yhteiseen illanviettoon ja sai hetkeksi unohtamaan kaikki huolet. Hän kehotti minua useasti opettelemaan venäjän kielen venäläisten laulujen sanojen kautta. Tutustuessani venäläisiin opiskelijoihin minulle tuli tarve oppia venäjää, ja siksi aloin sitä lukiossa opiskella. Ihastuin vielä yhteen Raisan opiskelijapoikaan, ja johan saivat venäjän opintoni tulta alleen. Aloin vierailla Petroskoissa, Pietarissa ja pääsin tutustumaan myös venäjänkarjalaiseen Syvärin kylään, ja kaikkialla Venäjällä pääsin harjoittelemaan kielitaitoani. Lukio-opintojeni jälkeen venäjänkielenopintoni jatkuivat kansalaisopiston kursseilla ja myöhemmin luin venäjän kieltä myös yliopistossa approbaturin opintojen verran. Siinä sivussa ihastukseni venäläiseen opiskelijapoikaan oli unohtunut, mutta sen sijaan olin päätenyt naimisiin venäläissyntyisen yliopistonopettajan kanssa. Matkani venäläisen kulttuurin parissa oli siis vasta päässyt hyvään alkuun. Anoppini opetti minut ensi töikseen paistamaan venäläisiä piirakoita, valmistamaan ”varennikkeja” (keitinpiiraita), pelmenejä ja aitoa borssikeittoa. Tänäkin päivänä tätä kirjoittaessani borssi kiehui lounaaksi.

Venäläiseen lauluun palasin elämässäni uudestaan, kun pianonsoitonopintojeni ohella aloittamani lauluopinnot etenivät riittävän pitkälle, jotta saatoin tutustua Tšaikovskin ja Rimski-Korsakovin upeisiin romansseihin. Tutustuin suureen määrään romansseja ja haaveilin joskus voivani esittää oman venäläisen konsertin. Aloin myös ymmärtää, miksi Raisa oli kehottanut minua opettelemaan venäjän kieltä laulujen kautta. Niistä oppi valtavasti sanastoa samoin kuin mielenkiintoisia ilmauksia, jotka veivät myös sisälle venäläiseen kulttuuriin.

Nyt viimeisen 2017-18 lukuvuoden aikana opiskellessani laulua uuden pietarilaisen opettajani johdolla, olen päässyt vielä syvemmälle venäläisten laulujen runojen kielelliseen, sisällölliseen ja

emotionaaliseen ymmärtämiseen. Toisaalta runojen sisäistäminen vie suoraan laulujen tulkintaan, koska ne avaavat portin ”venäläiseen sielunmaisemaan”. Painotan tässä runouden merkitystä, koska useimmiten muusikoilla kuten itselläni laulunopiskelussa suurin osa huomiosta kiinnittyy melodiaan ja äänen muodostukseen. Olen pietarilaisen opettajani avulla löytämässä toisenlaista lähtökohtaa laulun ja venäläisen romanssin maailmaan. Siksi haluankin työssäni nostaa esille musiikin ohella runojen ja tekstin merkitystä venäläisessä vokaalimusiikissa ja romansseissa. Juuri venäläisen runouden korkeakulttuurinen taso oli perustavanlaatuinen pohja ja yksi olennainen tekijä venäläisen klassisen romanssin synnylle ja kehitykselle. Venäläisen musiikin ja runouden yhteydestä ja symbioosista kirjoitan tarkemmin luvussa 2.

Venäläisen musiikin konserttiprojektin tekeminen opinnäytetyönäni alkoi tuntua luontevalta ajatukselta syksyllä 2017. Olinhan jo aiemmin haaveillut venäläisen konsertin tekemisestä ja vuoden 2017 ajan jälleen uudestaan lähentynyt venäläisen romanssiin. Olin inspiroitunut myös venäläisistä kansanlauluista, joita sain kuulla hienojen venäläisten artistien esittäminä. Kuin vahingossa olin löytänyt pietarilaisen laulunopettajan, jonka johdolla oli luontevaa opiskella eritoten venäläisiä lauluja ja romansseja. Tärkeänä kokemuksena oli myös se, että keväällä ja syksyllä 2017 olin järjestänyt kotipaikkakunnallani Vesannolla kaksi venäläisen kulttuurin ja musiikin iltaa, jotka olivat antaneet minulle arvokasta kokemusta taiteellisen työn järjestämisestä, juontamisesta ja esiintymisestä.

Kun sitten lokakuussa 2017 sain luovan inspiraation ja käsikirjoitin Venäjälle sijoittuvan rakkaudesta kertovan tarinan, ymmärsin heti, että se oli jotakin, jota todella haluaisin tehdä. Konsertistani oli tuleva jotakin varsin luovaa ja erilaista ja se tulisi kertomaan tarinan, jota myös minimalistisesti näyteltäisiin. Tunsin, että halusin luoda siitä ihmisiä koskettavaa taidetta; toivoin, että se tarjoaisi kauniin, herkän ja elämyksellisen musiikillisen kokemuksen, joka voisi hetkeksi irrottaa kuulijan jokapäiväisistä huolista ja saada sielun syttymään. Näin alkoi syntyä tarinan sekä venäläisten laulujen ja romanssien innoittamana venäläisen musiikin konsertti ”Varhain keväällä”, josta tuli musiikkipedagogin opintojeni opinnäytetyöprojekti. Tämän konsertin esitimme Kuopion kaupungintalon salissa 29.05.2018, ja esiintyjinä olivat lisäksi pietarilainen tenori ja pianisti Maksim Mostovoy sekä vesantolainen sellisti Juha Nuoranne. Omat instrumenttini konsertissa olivat laulu ja piano sekä muita tehtäviäni tarinan kerronta ja laulujen suomenkielisten runojen lausuminen.

Konserttiprojektillani oli minulle useita tärkeitä tavoitteita. Lähinnä sydäntäni oli sen taiteellinen tavoite; luoda tunnelmallista taidetta, jolla on ihmisille merkitys. Halusin samalla tuoda tarinalla sekä musiikilla esille venäläisen kulttuurin ja musiikin kauneutta.

Taiteelliseen päämäärään pyrkiminen palveli myös muita projektilleni asettamia tavoitteita. Oman konsertin luominen, kokoaminen, esittäminen ja järjestäminen tuntui minusta tärkeältä tavoitekokonaisuudelta kehityksessäni ammattimuusikoksi ja valmistuessa opinnäytteeni. Konsertin tekemisestä saatavaa kaikkea tietotaitoa tulisin muusikon työssäni tarvitsemaan. Toivoin, että se edistäisi laulu- ja yhteismusisointitaitojani ja tarjoaisi minulle mahdollisuuden luoda yhteistyötä

muiden muusikoiden kanssa; uskoin, että voisin saada heiltä arvokasta musiikillista kokemusta ja haaveenani oli, että yhteistyömme voisi jatkua opinnäytetyökonserтин jälkeenkin. Konsertin itsenäisesti järjestäminen tuntui mielekkäältä, koska kukas muukaan konserttejani järjestäisi. Tätä osaamista tulisin myös jatkuvasti esiintyjänä tarvitsemaan.

Konsertti-idean alkumetreiltä saakka tunsin, että mikäli saisin projektiini sopivat muusikkokollegat, voisimme luoda tästä konsertin, jota esittäisimme jatkossa vielä useita kertoja. Jos näkisimme paljon vaivaa ja onnistuisimme luomaan jotain kaunista ja koskettavaa, niin tottahan se olisi tarkoitettu ihmisille jaettavaksi.

Näiden taiteellisten ja ammatillisten tavoitteiden lisäksi koen kulttuuriprojektillani ja venäläisen musiikin esittämiseni olevan myös rinnakkaistavoitteita, joiden merkitys ei ole niin selvästi huomattavissa. Mikäli suunnitelmani esittää tätä konserttia useilla eri paikkakunnilla toteutuu, näen sillä voivan olla yhteiskuntaan liittyviä pidempiaikaisia vaikutuksia, tavoitteita ja merkityksiä. Koen sillä olevan yhteiskunnallista merkitystä siksi, että venäläisen kulttuurin kauneuden esille tuominen Suomessa on minusta tärkeää, jotta venäläisiä ja venäläisyyttä kohtaan olevia ennakkoluuloja voitaisiin Suomessa vähentää. Esittämällä venäläistä musiikkia haluan osaltani myötävaikuttaa hyvien kulttuurisien ja sosiaalisten yhteyksien rakentumista ja yhteistyötä Suomen ja Venäjän ja suomalaisten ja venäläisten välillä. Parantamalla tuntemusta naapurimaamme kulttuurista voin edesauttaa suvaitsevaisuuden laajenemista naapurimaamme kansalaisia kohtaan sekä lisätä positiivista kiinnostusta venäläisyyttä ja Venäjää kohtaan.

Tämän konserttiprojektin yhteisöllinen merkitys kiteytyy siinä, että viedessämme konserttia useammille, myös pienille paikkakunnille, sillä voi olla merkitystä niiden sosiaalista elämää rikastuttavana, ihmisiä yhteen kokoavana tapahtumana, kuten kotipaikkakunnallani Vesannolla. On myös oletettavaa, että venäläisen musiikin konsertti kerää kuulijakuntaa suomalaisen yleisön lisäksi myös maassamme asuvista venäläisistä ja virolaisista. Näin se tarjoaa mahdollisuuden eri maiden kulttuurien kohtaamiselle välittömässä, positiivisessa hengessä ja yhteydessä. Konsertillani sekä siihen sisältyvällä venäläisestä kulttuurista kertovalla tarinalla ja näytelmällä haluan lisätä Suomessa venäläisen musiikin ja kulttuurin tuntemusta.

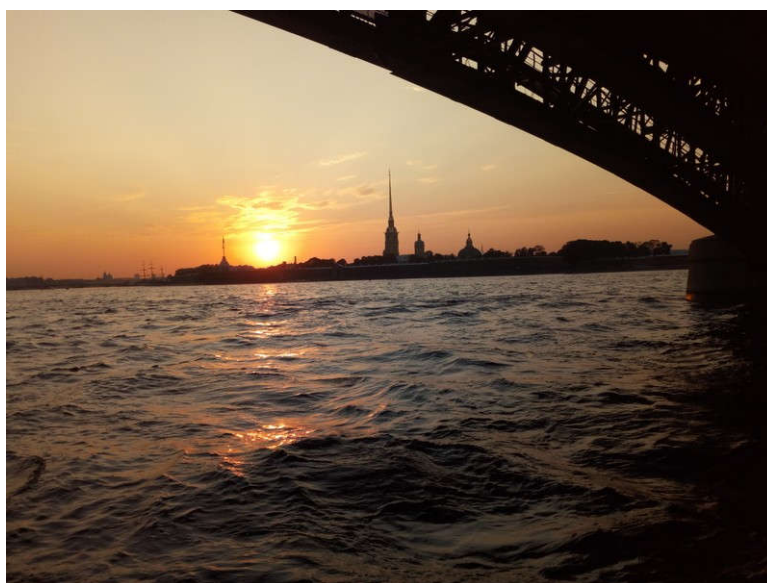
Projektityöni vaatimukset veivät minut kevään 2018 aikana kaksi kertaa Pietariin laulutunneille, joilla sain musiikillista ohjausta työhöni. Samalla inspiroiduin ja sain tuntumaa venäläiseen kulttuuriin ja taiteeseen. Projektityöni luonteesta, etenemisestä ja haasteista kerron luvussa 3. Lisäksi niitä kuvaavat projektityöhöni kuuluvat liitteet mukaan lukien konserttimme videotallenne.

Työni teoriaosassa olen halunnut tarkastella, selvittää sekä kuvailla miten venäläinen laulu, kansanlaulu ja romanssi eroavat toisistaan ja kuinka ne ovat kehittyneet ja saaneet vaikutteita toisistaan. Olennaisimmaksi kysymykseksi nousikin se, kuinka paljon niissä on yhteisiä piirteitä ja kuinka häilyvää on alun alkaen ollut venäläisen laulun ja romanssin raja.

Kysymys on ollut minulle olennainen ja aiheellinen, sillä venäläisessä konsertissani lomittuvat sulassa sovussa niin romanssit, kansanlaulut kuin ortodoksiset sävelmätkin. Itselleni on ollut hyvin luonnollista yhdistää samaan ”keitokseen” venäläisen vokaalimusiikin eri lajeja, sillä laulaessani niitä minusta on usein tuntunut, että ne ovat kuin syvin sidoksin toisiinsa yhteydessä; olen huomannut niiden melodioissa ja tunnelmissa paljon yhteistä. Olen näin halunnut syventää omaa ymmärtämystäni musiikista, jota esitän. Tavoitteenani ollut tuoda samalla tietoa venäläisestä laulusta ja romanssista suomen kielelle, sillä toistaiseksi maastamme ei ole löytynyt tietoa aiheesta.

Lisäksi esittelen kirjallisessa työssäni konsertissani esittämieni kappaleiden säveltäjät, heidän tuotantoansa tyylipiirteineen ja heidän vaikutustaan venäläiseen romanssiin. Esittelen lyhyesti myös konsertissani esitetyt kappaleet. Koska venäläinen romanssi ja kansanlaulu ovat olleet jo niin haasteellinen ja aikaa vievä tarkastelun kohde, minulla ei valitettavasti ollut enää tämän työn rajallisuuden puitteissa mahdollisuutta tutkia venäläistä ortodoksista kirkkomusiikkia, jota myös kuuluu konserttiohjelmaani kolmen kappaleen verran.

Minulle esiintyjänä on keskeisen tärkeää, että olen sisäistänyt esittämieni kappaleiden kielen sekä tunnen läheisesti kyseisen maan kulttuuria sekä sen emotionaalista tunneilmapiiriä. Siksi koen, että elämän tielläni opeteltu venäjänkielen taito, kiinnostus ja tieto venäläisestä kulttuurista, ihmisistä ja venäläisestä ”sielunmaisemasta”, innoittuminen venäläisen taiteen eri lajeista, Venäjällä käyntini ja syventyminen venäläiseen musiikkiin ovat olleet tärkeänä maaperänä venäläisen projektini luomiselle ja esittämiselle. Ilman vahvaa venäjänkielen taitoani en olisi voinut myöskään työstää materiaalia kirjallista työtäni varten, sillä tietoa oli mahdollista löytää lähinnä vain alkuperäiskielellä. Niinpä koenkin, että tieni venäläisen musiikin ja romanssin esittämiseen ja (myös sen tutkimiseen) on ollut lähes tähänastisen elämäni mittainen matka, jonka toivon tulevan jatkumaan ilman horisonttia näkökentässä.

Kuva 1: Jokiajelulla Nevalla Pietarissa 6.9. 2018.

(Valokuva: Anu-Kaisa Ageenko)

2 VENÄLÄISEN KLASSISEN ROMANSSIN SYNTY JA KEHITYS

Tarkastelen opinnäytetyössäni venäläisen klassisen romanssin syntyä, muotoutumista sekä sen tyylipiirteitä klassismin aikana. Kerron myös romantiikan ajan aariamaisesta klassisesta romanssista. Yhtälailla esittelen venäläisen laulannan kulttuuria ja perustaa, jolle klassinen romanssi saattoi kehittyä, sekä kansanlaulua ja käyttöromanssia, jotka vaikuttivat olennaisesti romanssin syntyyn. Lisäksi tuon esille näille kaikille ominaisia tyylipiirteitä sekä esittelen venäläisen korkeakulttuurisen runouden vaikutusta klassisen romanssin syntyyn. Tärkeän huomion työssäni saavat myös konserttiini kuuluvien venäläisten säveltäjien esittelyt sekä heidän vaikutuksensa romanssien säveltäjänä.

2.1 Käsitteet ja työn rajaus

Käsittelen nimenomaan sellaista venäläistä laulua, joka oli tyyliltään kansanhenkinen ja tyylipiirteiltään niin venäläisen populaariromanssin kuin 1800-luvun alussa syntyneen klassisen romanssin edeltäjä. Tämän kaltainen kansanlaulu pohjautui kansanperinteeseen ja sen sanoitukset heijastelivat kansan elämää. Kansanlaulut periytyivät suurimmaksi osaksi suullisena traditiona sukupolvelta toiselle, mutta myöhemmin myös kirjallisesti. Venäläiset klassisen vokaalimusiikin säveltäjät sekä 1900-luvun ja 2000-luvun tutkijat ovat yhä uudestaan vaikuttaneita kansanlaulujen syvästä merkityksestä klassiseen vokaalimusiikkiin ja klassiseen romanssiin. (Vasina-Grossman 1956, 12-13.)

Varsinaista folklore-tyyppistä, vanhinta täysin kansan suulliseen perimätietoon pohjautuvaa kansanlaulua en tässä työssäni käsittele, koska sen lajin kansanlauluja ei konserttiini kuulunut.

Konserttini venäläiset romanssit edustavat lähinnä klassisen vokaalimusiikin romansseja, joihin työssäni keskityn. Sivuan myös yleisemmin venäläistä ”käyttöromanssia”, sillä se on olennaista romanssin kehitystä selvitetessä. Klassista romanssia tarkastelen erityisesti venäläisen taiteen klassismin ajalta (1800-luvun alkupuoli) sekä romantiikan ajan alkupuolelta (1800-luvun loppupuoli ja 1900-luvun alku), sillä näihin ajanjaksoihin sijoittuvat konserttini klassiset kappaleet ja niiden säveltäjien tuotanto.

Klassisen musiikin venäläinen romanssi vastasi muun Euroopan käsitystä liedistä (saksalainen taidelaulu). Romanssin tyyli oli kuitenkin lähtökohdiltaan erilainen pohjautuen voimakkaasti tanssillisiin rytmeihin sekä tematiikaltaan kansanmusiikkiin sekä sen tyylipiirteisiin tosin vain hienostuneemmassa muodossa. Venäläisen kansanmusiikin tyylipiirteet erosivat olennaisesti muiden Euroopan maiden kansanmusiikista. Alunperin venäläinen romanssi olikin kansan- ja harrastelijakäyttöön sävellettyä, siis populaarimusiikkia. Vasta klassista venäläistä romanssia jo selkeästi kansallisesti venäläisine piirteineen ja ammattisäveltäjien yksilöllisine teoksineen voidaan verrata muun Euroopan klassiseen pianosäestykselliseen yksinlauluun kuten liediin vaikka se tyyliltään siitä kaikkina aikakausina huomattavasti erosikin. (Dolgushina 2010, 31-34.)

Käyttöromanssiksi alettiin kutsua romanssin muotoa, joka kehittyi ennen klassista romanssia kulkien myös sen rinnalla tähän päivään saakka populaarimusiikin romanssin muotona. Käyttöromanssi oli yleisintä harrastelijamusiisoinnissa ja kansan käytössä ja sille oli ominaista helppo saatavuus sekä klassista romanssia yksinkertaisempi musiikillinen luonne. (Vasina-Grossman 1956, 13-16).

2.2 Venäläisen laulun ja romanssin kehitys 1700-luvun lopulta alkaen

Kuvailen tässä venäläisen laulun ja romanssin kehitystä 1700-luvun lopulla ja 1800-1820 välisenä aikana, jolloin romanssi syntyi, ja sai selkeän klassisen sävelkielensä ja muotonsa. 1700-luvun lopulla Venäjällä kukoisti laulamisen, laulannan kulttuuri, joka sittemmin oli pohjana venäläisen romanssin synnylle (Swan 1973, 60.) Tämä kulttuuri-ilmio sai myös oman nimikkeensä ”pesennost”, jolle ei esimerkiksi englannin tai suomen kielelle ole löydetty täysin sopivaa käännöstä, sillä ilmiö on venäläiseen kulttuuriin sidonnainen. Sanaa pesennost voisi lähinnä vastata sana laulanta tai laajemmassa yhteydessä laulamisen kulttuuri. (Swan 1973, 60-61.)

Musisoiminen, erityisesti tuo ”laulanta” oli yleistynyt niin sanotusti joka kodin käyttöön tuon ajan Venäjällä ja sitä tapahtui kaikkialla: joka paikassa laulettiin, niin kodeissa, julkisissa paikoissa kuin tori- ja kauppapaikoillakin, niin kylissä kuin kaupungeissa niin köyhien maanviljelijöiden kuin rikkaiden aristokraattienkin hoveissa ja mitä erinäisimmissä tilanteissa. Ei olisi voinut olla tilannetta, johon tuon ajan Venäjällä laulu ei olisi sopinut. Joka kodin kalustoon kuului jokin musiikki-instrumentti kuten kitara, balalaikka tai piano (Dzubinskaja, 1996, 3-6.; Swan, 1973, 60; Vasina-Grossman, 1956, 12-13.)

Kirjassaan Venäläinen romanssi Olga Dzubinskaja kirjoittaa laulannan, venäläisen romanssin syvällisestä merkityksestä koko venäläiseen elämän rikkauteen, mikä on säilynyt nyt jo useamman vuosisadan ajan tärkeänä perinteenä osana kulttuuria. Hänen perheessään kuten monissa muissakin venäläisissä perheissä koettiin monenlaisia vaikeita asioita. Oli sairauksia, puutetta, läheisen menettämistä ja muita vaikeuksia, mutta aina se jokin tärkein säilyi: kodin lämpö ja huolenpito ja toinen toisesta välittäminen. Ja tämän ympärillä säilyi aina laulanta ja yhteiset kitarailat, jotka loivat tärkeällä tavalla lämpöä ja yhteisöllisyyden tunnetta. (Dzubinskaja, 1996, 3-6.)

Laulannan kulttuurissa oli perusta sille, että 1800-luvun taitteessa venäläinen laulu alkoi kehittyä eteenpäin ja sitä alettiin kutsua romanssiksi. Laulujen tyylilajeja oli monia kuten pöytälauluja, sankarilauluja, kansallishenkisiä lauluja ja rakkauslauluja. Sisällöltään kansanlauluhenkiset, lyriset laulut, jotka aihepiiriltään kertoivat yleisimmin rakkaudesta tai sen menettämisestä olivatkin venäläisen romanssin edeltäjiä. Tästä nimi romanssi juontaa juurensa. (Dolgushina, 2010, väitöskirja, 138.)

Romansseja saattoivat säveltää harrastelijasäveltäjät tai niiden tekijä saattoi olla tuntematon. Romanssin ja laulun tai jopa kansanlaulun raja-aita oli usein horjuva. Erityisesti 1800-luvun kahdella ensimmäisellä vuosikymmenellä lauluja tai romansseja katsottiin muokkautuneen ainakin kahdella eri tavalla. Jostain kansanlaulusta saattoi kehittyä esiintyvien laulajien esittämä laulu, jolloin se saattoi saada myös uuden tekstin ja muuttua huomattavan paljon. Toisaalta laulut ja romanssit

muokkautuivat myös toiseen suuntaan: ammattisäveltäjien säveltämät laulut tai romanssit saattoivat kansan suullisen perimätradition kautta muuttua niin olennaisesti, että niistä tuli kansanlauluja. (Vasina-Grossman, 1956, 14-15.)

Myöhemmin yleisintä harrastelijoiden ja kansan käyttöön levinnyttä romanssin muotoa alettiin kutsua käyttöromanssiksi, sillä sille oli ominaista helppo saatavuus ja sen käyttö oli mahdollista lähes jokaiselle. Käyttöromanssin suosio levisikin laajalle ympäri maan. (Vasina-Grossman 1956, 13-16.)

Käyttöromanssin kanssa samanaikaisesti laulettiin muun muassa elegioita, balladeja, kansallishenkisiä romansseja mustalaisromansseja sekä ”kaupunkilaisromansseja”, joiden katsotaan joidenkin lähteiden mukaan olevan ainakin osittain juuri ”käyttöromansseja” (Taranjuk, internetlähde). Yksi esimerkki mustalaisromanssista on konsertissani usealle suomalaiselle tuttu sävelmä ”Mustat silmät”.

2.3 Kansanlaulun vaikutus romanssiin ja klassiseen romanssiin

Käyttöromansseissa tai ”lauluromansseissa” voidaan nähdä ja tuntea tinkimätön yhteys venäläiseen kansanlaulutaiteeseen. Kansanlaulu kantoikin lauluromanssin kautta selvän vaikutuksensa venäläiseen ammattimaiseen laulumusiikkiin ja eritoten klassiseen romanssiin. Voidaankin ajatella, että yksi olennainen tekijä venäläisen klassisen romanssin taiteellisen vaikutuksen laajuuteen ja voimaan on sen vahva yhteys kansanlauluihin niiden kaikessa mutkattomuudessaan ja aina tenhoavassa vilpittömyydessään. (Vasina-Grossman 1956, 15.)

Klassisen romanssin katsotaan saaneen perustansa pitkälti niin intonaatioiltaan, tyylieltään kuin temaattisilta piirteiltäänkin kansanmusiikista. Olennainen tuntomerkki venäläisessä kansanlaulussa on nouseva seksti-intervallin käyttö erityisesti melodisesti tärkeissä kohdissa laskevan melodiakulun saattelemana. Muita erityispiirteitä ovat intonaation pehmeys ja joustavuus. Erityisesti nämä piirteet kansanlaulusta välittyivät suoraan lauluromanssiin. (Dolgushina 2010, 26.)

1820-luvulta alkaen eräät venäläiset suuret runoilijat, jotka kirjoittivat romansseja, löysivät kansanlaulun miltei suurimpana estetiikan pohjana klassisten romanssien runoudeksi. Heidän keskuudessaan oli jopa mielipiteitä siitä, että laulun runo on sitä taidokkaammin onnistunut, mitä lähempänä se on autenttista esimerkkiään eli kansanlaulua. (Dolgushina 2010, 24.) Taidokkaasti sovitettut kansanlaulut sijoittuvat tyyliänsä folkloren ja lauluromanssin välimaastoon, lähentyen romanssia (Vasina-Grossman 1956, 13).

Yhtälailla kansanlaulun suosio yhtenä taiteen muotona säilyy korkeana tämän päivän Venäjällä. Kansanlauluista sovitetaan mitä hienoimpia moniäänisiä satseja kvarteteille, kuoroille, jopa lapsikuoroille, ja niitä esitetään laajalti. Itsellänikin on ollut ilo olla kuulemassa upeita esityksiä sovitetuista kansanlauluista venäläisten taiteilijoiden esittäminä niin Suomessa kuin Venäjälläkin.

Venäläisen laulun ja romanssin, kuten myös ensimmäisten venäläisten klassisten romanssien tyyliänsä tunnuspiirteitä (Vasina-Grossman 1956, 12; Dolgushina, 2010 väitöskirja):

1. Melodian laaja ambitus ja melodialinjan juohevuus sekä joustavuus
2. Voimakas tunteisuus, tunneherkkyys
3. Nouseva pienen seksti-intervallin käyttö melodiassa hyvin melodiaan voimakkaasti vaikuttavissa kohdissa usein jonkin laskevan melodiakulun saattamana
4. Neljännen asteen soinnun tärkeä asema harmonisesti kappaleissa
5. Tanssillisen rytmin käyttö; erityisesti valssi, masurkka, poloneesi ja venäläinen kansantanssi
6. Mustalaismusiikin tematiikan ja sävyjen käyttö

Omassa konsertissani yhtenä kansanlauluna esitetään ”Kun saavun virtaavan joen rantaan”, jossa kuuluu kansanlaulun herkkyys ja viattomuus, ja kappaleen kulminaatiokohdassa laulaja kohtaa seksti-intervallihypyn laskeutuvine melodioineen. Hienosti sovitettuna tämä kansanlauluksi luokiteltu laulu ei häviä taidokkuudessaan ja laulajalle teknisessä vaikeudessaan monellekaan romanssille. Konserttini kappale Jelizaveta Šašin (M. Lermontovin runoon) ”Kuljen yksin autiolla tiellä” on tyyliltään ja tematiikaltaan hyvin edellisen laulun kaltainen, mutta laulun runo on kuuluisan runoilijan M. Lermontovin, mikä on ratkaiseva tekijä sille, että laulua pidetään romanssina. Näin häilyvä voi joskus olla kansanlaulun ja romanssin raja. Yksi konserttimme kansanlauluista on ”Oi, sinä aro laaja”, jossa melodian ensimmäinen intervalli on pieni seksti, joka laskee välittömästi surumielisesti. Laulua koristaa kauttaaltaan venäläisen kansanlaulun haikean omainen mietiskelevä tunnelma.

Toisena vertailuparina haluan esittää konserttini teokset Kansanlaulun ”Hyvästi iloni, elämäni” ja A. Varlamovin (tuntematon runoilija) romanssin ”Kuin auringonsäde kyynel silmästäni vierähti”. Näiden kappaleiden alkutahtien melodiikka on pohjaltaan lähes identtistä, romanssissa on vain enemmän lisäsäveliä. Tarkoituksella olimmekin valinneet nuo kaksi kappaletta peräkkäin konserttiimme; ne sopivat ihanteellisesti konsertissa kulkevan tarinan juoneen yhdessä sommiteltuina ja lisäksi niiden melodiikka säilytti samanhenkisen tunnelman.

2.4 Klassisen romanssin synty ja siihen vaikuttaneet tekijät

Aiemmin mainittu laajalle levinnyt musisoinnin kulttuuri oli tärkeä perusta venäläisen klassisen vokaalimusiikin ja klassisen romanssin kehitykselle. Ensin romanssi oli alkanut kehittyä harrastelijamuusikoiden käsissä, ja tuona ajanjaksona 1700-luvun lopulta 1800-luvun kahdelle ensimmäiselle vuosikymmenelle sijoittuvista romanssikokoelmista voi löytää sekalaisesti sekä anonyymejä käyttöromansseja että ammattisäveltäjien säveltämiä romansseja. 1800-luvun alussa nimittäin ammattisäveltäjät innoittuivat ensimmäistä kertaa säveltämään venäläistä romanssia ja vokaalimusiikkia, jolloin romanssi alkoi muokkautua klassisemmaksi. Mm. säveltäjät F. Dubenski ja O. Kozlovski olivat ensimmäisiä, joiden innoittuneiden romanssien voidaan ajatella jo 1700-luvun lopulla vieneen lauluromanssia klassisen romanssin suuntaan. (Vasina-Grossman 1956, 11.)

1800-luvun alussa klassinen musiikki kuului lähinnä aristokraattien piiriin, jonka keskuudessa sivistyskielenä käytettiin ranskan kieltä. Näin myös venäläinen klassinen romanssi sai vaikutteita pitkälti ranskalaisesta romanssista. Runojen kielenä käytettiin ranskaa, ja musiikilliset tyylipiirteet

tulivat pitkälti ranskalaisesta kuten myös italialaisesta tuon ajan romanssista. (Dolgushina 2010, 117-125.)

Ratkaiseva tekijä venäläisen klassisen romanssin synnylle ja nimenomaan oman kansallisen tyylin luomiselle oli venäläisen runouden nopea kasvu maan korkeimmaksi ja johtavaksi taiteen muodoksi 1700-luvun lopulla ja 1800-luvulla. Tuon ajan venäläisten runoilijoiden teokset henkivät omaa kansallista tyyliä, josta lahjakkaimmat säveltäjät saivat innoituksensa pukea melodioiksi venäläistä lyriikkaa. Toisaalta se auttoi heitä myös luomaan sävelkielellisesti omaa venäläistä tyyliä. Erityisen syvän vaikutuksen venäläiseen vokaalimusiikkiin teki A. Pushkinin runous. Tämän runoilijaneron taide antoi ratkaisevan sysäyksen venäläisen romanssin lyriikalle ja nosti lopullisesti romanssin olennaiseksi osaksi tuon ajan venäläistä musiikkia. Näin 1830-luvulta alkaen voitiin puhua venäläisestä klassisesta romanssista. (Vasina-Grossman 1956 ; Dolgushina 2010 ;Taranjuk, internet-lähde.)

Ensimmäisten ammattisäveltäjien klassiset romanssit erotti selkeästi edeltäjistään eli käyttöromansseista niiden yksilöllinen leima tuttujen venäläisten kansanhenkisten tyylipiirteiden kuitenkin säilyessä. Lahjakkaat venäläiset säveltäjät kuten A. Varlamov, A. Aljabjev ja A. Guriljev veivät venäläisen romanssin klassiseksi säilyttäen samalla tuntuman venäläisen laulun kansanomaiseen sävyyn, sen melodiikkaan ja intonaatioihin sekä sen herkkään slaavilais-venäläiseen tunteikkuuteen. (Swan 1973, 60-65; Vasina-Grossman, 1956, 12.)

2.5 Venäläinen klassinen romanssi klassismin aikana ja konserttini säveltäjä- ja teosesittelyjä

Tässä luvussa esittelen lyhyesti kunkin konserttiini kuuluneen venäläisen säveltäjän musiikin klassismin ajalta sekä heidän teoksensa konsertissani. Kuvaan lyhyesti säveltäjien sävellystyylin ominaispiirteitä sekä sitä, kuinka venäläisen kansanlaulun ja romanssin erityispiirteet ja kehitys kuuluvat heidän sävellyksissään, erityisesti konserttiini kuuluvissa lauluissa ja romansseissa.

2.5.1 Aleksandr Varlamov - kansanperinteen ilmaisija venäläisessä romanssissa

Varlamovin aikalaisen, säveltäjä A. Titovin mukaan ”Varlamovin laulut saattoivat yhtä hyvin kajahtaa aristokraatin vierassalissa kuin köyhän miehen kanalassakin”. Tämä ilmaisu kuvastaa hyvin Varlamovin nerokasta taituruutta ja hienostuneisuutta, jolla hän saattoi ammentaa kansanmusiikin melodiikasta ja intonaatioita juoheviksi klassista korvaakin hiveliviksi laulumelodioiksi ja romansseiksi. (J. Keldish, 1954, 20-24.)

Aleksandr Varlamov (1801-1848) syntyi Moskovassa sotilasvirkamiehen perheeseen ja sai musiikillisen oppinsa laulukappelissa (sisäoppilaitoksessa). Myöhemmin hän esiintyi laulajana ja työskenteli vuosia laulun ja kuoron opettajana. Hän hallitsi myös useita instrumentteja ja työskenteli laajalti erilaisissa musiikinopetus- ja sävellystehtävissä työskennellen jopa kanttorina Hollannissa. Kansanlaulu ja klassinen säveltäminen saivat hänen luomistyössään kuin täydellisen symbioosin ja Varlamovia pidetäänkin tunnustetusti säveltäjänä, joka kaikkein välittömimmin pystyi yhdistämään kansanperinteen melodiikan ja karaktäärit klassisen romanssin hienostuneisuuteen. Varlamovia

pidetään yhtenä venäläisen klassisen romanssin luojaista. (Novitskaja ja Rogalskaja 2016, 189-190; Keldish 1954, 20-24; Vasina-Grossman 1956, 16.)

Ajattelen, että Varlamovin, ikään kuin nöyryys musiikin tekemistä kohtaan tunnettunakin säveltäjänä on otaksuttavasti muokannut hänen musiikkiaan kansanläheiseksi; kuin Varlamov olisi hyvin monipuolisella, eri kansanluokkia koskettavalla musiikin opetus- ja sävellystyöllään halunnut osoittaa ihmisille, että hänelle on yhtä arvokasta jokaisen ihmisen läheisyys musiikkiin ja oikeus iloita musisoimisesta, luokkaan ja arvoasemaan katsomatta.

Konserttini romanssi ”Kuin auringonsäde kyynel silmästäni vierähti” (tuntemattoman runoilijan tekstiin) kuvaa kuin täydellisesti Varlamovin sävellyksien omimpia karaktereitä: melodian sävyt ovat hyvin kansanläheisiä ja tärkeässä asemassa on venäläisestä kansanmusiikista periytyvä nouseva seksti, joka saa Varlamovin tyylin mukaan jatkoa muutamalla säveltävällä polveilevasti laskeutuvasta melodiasta. (Keldish 1954, 20-24.)

Kyseinen romanssi on rytmikaltaan valssimuotoinen, karakterisine pianon säestysrytmeineen. Myös sisällöltään se kuvaa tyypillisesti Varlamovin valssimuotoista romanssia: se kertoo jätetyn tytön haikeasta rakastaan ikävöivästä valittelusta puron rannalla. (Keldish, 1954, 20-24.) Tästä romanssista mieleeni tuli jo aivan alussa haikean kaunis kansanläheisyys, joka oli saanut hyvin hienostuneen muodon ja karakterisen rytminkäsittelyn. Melodia muistutti hyvin pajon konserttini kansanlaulua ”Hyvästi iloni, elämäni”.

2.5.2 Mihail Ivanovitš Glinka – venäläisen klassisen romanssin ja oopperan luoja

Mihail Ivanovitš Glinkaa (1804-1857) voidaan pitää venäläisen klassisen vokaalimusiikin kuten myös klassisen romanssin luoja ja isähahmona, jonka vaikutusta venäläisen klassisen musiikin rakentumiseen rinnastetaan Aleksandr Sergejevitš Puškinin merkitykseen venäläiselle kirjallisuudelle. Glinkan sävellystyössä käykin erityisen selvästi ilmi kuinka olennaista romanssin kehitykselle oli säveltäjien suora kanssakäyminen aikansa runoilijoiden kanssa. Glinka oli ystävyysväleissä Puškinin kanssa ja sävelsi paljon tämän runoihin sekä romansseja että oopperaa. Puškinin nerokkaan runouden vaikutusta pidetäänkin kiistattoman suurena Glinkan vokaalisen sävelkielen ja melodiikan kehitykselle. (Swann 1973, 65; Vasina-Grossman 1956, 70-72.)

Glinkasta tulikin venäläisen oopperan luoja; hänen tuotantoonsa kuuluukin kaksi ensimmäistä venäläistä oopperaa, ”Elämää tsaarille” (Baron G. Rosenin tekstiin) sekä ”Ruslan ja Ljudmila” (A. Puškinin tekstiin). Muu tuotanto koostuu muun muassa suuresta määrästä erilaisia sinfonisia töitä, kamarimusiikkia sekä mittavan suuresta määrästä romansseja ja lauluja. (Novitskaja ja Rogalskaja 2016, 191-192.)

Glinka syntyi keskelle venäläisen laulannan perinnettä, joka sittemmin muotoutui hänen romanssiensa perustaksi. Hänen kotonaan järjestettiin jatkuvasti tuolle ajalle tyypillisiä salonkikonsertteja. Muutama usein harrastelijamuusikko kokoontui musisoimaan kotioiloissa pienelle perhe- ja ystäväpiiristä koostuvalle yleisölle. (Fenchenko 1984, video; Swan 1973, 60-65.)

Glinkan sävellystyön merkitys venäläiselle musiikille ja romanssille alkaa vuodesta 1825, mitä ennen klassisen romanssin luojina olivat vaikuttaneet jo muun muassa edellä mainitut Varlamov, Guriljev ja Aljabjev (Vasina-Grossman 1956, 11-12). Glinkan neroutena voidaan pitää vokaalimusiikissa sitä, että hän loi kansanmusiikista pohjaavalle melodiikalle ja tyylipiirteille aivan uuden, ikään kuin klassisen sinfonisen tyylin. Glinkan sävellystyylillä onkin verrattu orkestraalisesti Mozartiin. Glinkan romansseille on tyypillistä, että selkeästi ylempänä kepein melodisin liikkein kulkeva melodialinja saa alleen yksinkertaisen harmonisen säestyksen (Swan 1973, 63-65) kuten Mozartillakin. Hänen romansseilleen on ominaista, että ne kuulostavat näennäisen helpoilta, kepeine ilmavine, laulavine linjoinen, mutta juuri tuo näennäinen helppous onkin laulajalle tekninen haaste. (Fenchenko 1984, video)

Pianistina nimenomaan tällaiseen haasteen edessä olen ollut harjoitellessani Mozartin sonaattia tai pianokonserttoa; näennäisen helpoilta kuulostavat ihanan kauniit melodiat helpon kuuloisine säestyksineen tuottavatkin usein teknisesti suuria haasteita ja vaativat muun muassa erityistä sormitekniikkaa. Vokaalisesti samantuntuisen ilmiön kohtasin opetellessani konserttiohjelmani Glinkan aikalaisen Varlamovin romanssia ”Kuin auringonsäde kyynel silmästäni vierähti”. Tämä romanssi edustaakin samaa tai hiukan aiempaa ajanjaksoa klassisen romanssin synnyssä kuin Glinkan tuotanto.

Glinkan merkitys venäläisen klassisen romanssin synnylle ja kehitykselle on ollut korvaamaton, ja siksi koin olennaiseksi esitellä Glinkaa ja hänen tuotantoaan työni teoriaosassa, vaikka hänen sävellyksiään ei kuulukaan konserttiini. Tässä rajallisessa projektini luomisajassa en ehtinyt löytää tuntemistani Glinkan romansseista juuri tarinani tilanteisiin niin tekstiltään kuin musiikilliselta ilmaisultaan sopivaa sävellystä.

2.6 Venäläinen klassinen romanssi romantiikan aikana ja konserttini säveltäjä- ja teosesittelyjä

Tässä luvussa käsittelen 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun venäläisen romanssin romantiikan aikaa niiden säveltäjien osalta, jotka kuuluvat konserttini ohjelmaan. Suurimman osan tästä luvusta saa oikeutetusti Pjotr Iljitš Tšaikovski, sillä hänen teoksiaan sisältyi konserttiin neljän kappaleen verran; kolme romanssia ja yksi pianokappale. Koko venäläisen musiikin yhtenä suurena eteenpäin viejänä ja säveltäjänä koen hänen ansaitsevan erityisen sijan säveltäjäesittelyssä.

2.6.1 Pjotr Iljitš Tšaikovski

”Suuri runoilija, paljastaen omia syvimpiä sisimmän tuntemuksiaan, puhuttelee sanoillaan tai ilmaisukielellään kuulijaansa niin läheisesti ja ymmärrettävästi, että se yhtä lailla ilmaisee koko ihmiskunnan sisimpiä tunteita”. Tämä venäläisen runoilijan V. Belinskijn kuvaus siitä, millainen on todellinen mestarillinen runoilija, voidaan täysin yhdistää kuvaamaan Tšaikovskin mestarillisuutta säveltäjänä sekä hänen suosionsa salaisuutta. (Vasina-Grossman 1956, 265-268.)

Pjotr Iljitš Tšaikovski (1840-1893) syntyi Votkinskin kaupungissa lakimiehen perheeseen ja sai ensimmäiset musiikkiopintonsa kotikasvatuksena. Sitten hän laitettiin yhdeksäksi vuodeksi

lainopilliseen sisäoppilaitokseen, jossa hän sai virkamiehen koulutuksen. Vasta 20-vuotiaana toimiessaan samanaikaisesti virkamiehenä Tšaikovski alkoi opiskella säveltämistä ja instrumentointioppia juuri perustetussa Pietarin konservatoriossa säveltäjä A. Rubinsteinin johdolla. Sittemmin hän toimi Moskovan konservatorion sävellyksen professorina. Hänen vaikutuksensa venäläisen musiikin ammattillisen koulutuksen kehitykseen oli merkittävä. (Mountfield 1990, 77-70; Novitskaja ja Rogalskaja 2016, 203-204.)

Tšaikovskin sävellystuotanto on mittava ja sisältää lähes kaikkia klassisen musiikin sävellysmuotoja. Hän sävelsi 10 oopperaa, 7 sinfoniaa, kolme balettia, kamarimusiikkia, konserttoja sekä suuren määrän vokaalimusiikkia, muun muassa 104 romanssia. Hän on venäläisen klassisen balettimusiikin luoja, mikä on yksi hänen korvaamattomista saavutuksistaan venäläisessä musiikissa. (Mountfield 1990, 70-77; Novitskaja ja Rogalskaja 2016, 203-204; Brown 2006, 27-412.)

Tšaikovskin suuruus säveltäjänä on hänen hämmästyttävän tuotteliaassa melodisessa mielikuvituksessaan, ilmeikkäissä, värikylläisissä orkesterisovituksissaan sekä kyvyssään ilmaista ihmisen sisimpiä tunteita musiikillisessa muodossa. Vaikka Tšaikovski onkin nimenomaan romantiikan ajan venäläisen musiikin tulkitsija, kykeni hän tuomaan sävellyksissään myös klassisen ajan eleganssia yhtä hyvin kuin kansanmusiikin rytmillisyyttä ja intonaatioita. (Mountfield 1990, 77; Vasina-Grossman 1956, 265-268; Brown 2006, 27-65.)

Niin sinfonisissa teoksissaan kuin vokaalimusiikissakin Tšaikovski on säveltäjänä lyyrikko, melodikko ja musiikillinen draamatikko ja tunteiden ilmaisija. Hänen merkityksensä venäläiselle klassiselle musiikille ja sen kehitykselle on ollut korvaamattoman suuri. Oopperasta hän loi uudenlaisen lyyris-psykologisen draaman, ja hänen sinfoniansa edustivat myös uutta lyyris-dramaattista tyyliä. Hän loi perustan venäläiselle klassiselle baletille, joissa pääsivät loistamaan hänen ilmiömäinen kyky ilmaista orkesteroinnin kautta värejä ja sävyjä sekä käyttää samalla aineksia kansanmusiikin melodiikasta ja rytmillisyydestä. (Novitskaja ja Rogalskaja 2016, 203-204.) Hänen tuotantonsa tärkeänä voimavarana on suodattaa kansanmusiikista sen olennaisin ihmistä läheisesti koskettava melodiikka, ja luoda siitä suurta korkeatason musiikillista kulttuuria (Brown 2006, 35).

Tšaikovskin panos piano-, kamari- ja laulumusiikkiin on yhtä lailla valtava. Romanssin Tšaikovski vei uudelle ikään kuin sinfonisen aarian tasolle kadottamatta niissä kuitenkaan yhteyttä kansanläheiseen melodiikkaan ja lyriikkaan. Tšaikovski suodatti romansseihinsa tärkeää ihmisläheistä melodiikan kauneutta myös käyttöromansseista, joihin hänen edeltäjänsä tai aikalaisensa eivät pystyneet tai halunneet. Tšaikovskin melodiat koskettavat kaikessa yksinkertaisen vilpittömässä, usein surumielisen kauniissa melodiikassaan ihmiskuntaa ympäri maailman ja hän on yksi eniten kuunneltuja klassisen musiikin säveltäjiä. (Vasina-Grossman 1956, 265-268; Mountfield 1990, 70-77.) Monet Tšaikovskin romansseista ovat laajoja, kehitteleviä aaria-tyyppisiä vokaalimusiikin teoksia. Toisissa taas selvemmin ilmenee kansanmusiikin tarkoituksellinen vaikutus, pehmeämpinä ja yksinkertaisempina melodioina. (Taranjuk 2018, internet-lähde.)

Tällaista aaria-tyylistä romanssia lähentyvä romanssi konserttini ohjelmassa on ”Se oli varhain keväällä” (A.Tolstoin runoon), jonka haluan tässä esitellä huolella yhtenä esimerkkinä Tšaikovskin mestaruudesta romantiikan ajan romanssin luoja ja kehittäjänä. Tämä romanssi on ollut ehdottomasti rakkain siitä lukemattomasta määrästä Tšaikovskin romansseja, johon olen tutustunut. Rakkauteni tähän romanssiin ja siitä kumpuava innoitukseni olikin avainasemassa koko venäläisen konserttini luomiselle, ja saipa konserttimme jopa nimensäkin kyseisen romanssin ja siihen sisältyvien tapahtumien mukaan. ”Se oli varhain keväällä” -romanssin hellän herkkä ja aluksi varsin pienenä ambituksena pysyttelevä melodiikka kehittelee, väistyy välillä pateettisen nousun tieltä, toistuu uudestaan kunnes saa laajan nousun ja sen päätteeksi kiihtyneen kulminaatiopisteen, jonka jälkeen jälleen rauhoittuu pianon viedessä omalla romanssin alun temaattisella soololla teoksen hellään Es-duuri -päätökseensä.

Tšaikovski yhdistää tässä romanssissaan mielestäni uskomattoman taidokkaasti herkkää melodiaa, pianosatsiin, joka täydentää melodiikkaa ja tuo esille romanssin runossa (A. Tolstoi) esiintyvää kuvausta keväisen luonnon ihanuudesta. Ja eipä todella puutu intohimoista paatostakaan tästä romanssista. Niin paljon kuin olen tätä mestarikappaletta soittanut ja laulanutkin, se tuntuu aina yhtä raikkaan herkältä, heleältä ja intohimoiselta. Tulenkin kenties koko lopunikäni sitä esittämään.

Yksinkertaisempi melodiikaltaan on Tšaikovskin ”Kehtolaulu”, joka esitetään konsertissani pianosäestyksellisenä sellosoolona. Tässä romanssissa osittain jopa kansanomaiseen melodiikkaan yhdistyy monimuotoinen romanttinen veden aaltoja kuvaava pianosäestys kromaattisine melodiavivahteineen. Kolmas konserttini romanssi on mustalaisnaisen laulu, joka yksinkertaisuudessaan tuo kuulijalle mustalaismusiikin melodiikkaa, joka antoi alkuaankin vaikutteita klassiseen venäläiseen romanssiin. Erityisesti Rimski-Korsakovilla Tšaikovskin aikalaisista oli useita mustalaistyyliin ja tematiikkaan pohjautuvia romansseja. Konserttini teos ”Marraskuu” on soolopianolle sävelletty kappale, joka kuuluu osana Tšaikovskin ”Vuodenajat” -sarjaan. Tässä kappaleessa kuten muissakin sarjaan kuuluvissa kappaleissa Tšaikovski ilmentää hämmästyttävän visuaalisesti musiikin kautta luonnon tapahtumia kunakin vuodenaikana. ”Marraskuu” kuvaa tähtien loistetta, jota tarinaamme kaivattiin.

2.6.2 Nikolai Rimski-Korsakov

Nikolai Rimski-Korsakov (1844-1908) syntyi ja vietti lapsuutensa Tihvinin kaupungissa ja sai ensimmäisen musiikillisen koulutuksensa vanhemmiltaan kotonaan. 12-vuotiaana hänet laitettiin Pietarin laivastokouluun, josta valmistuttuaan hän vietti useita vuosia palvellen laivastossa pitkillä matkoilla aina Rio de Janeirossa saakka. Palattuaan laivastosta Rimski-Korsakov jatkoi opintojaan konservatoriossa ja jätti sittemmin laivastouran ja pyhitti elämänsä niin sävellyks- kuin pedagogiselle sekä yhteiskunnalliselle työlle musiikin parissa. Hän teki mittavan uran Pietarin konservatorion sävellyksen professorina ja koulutti näin Venäjälle uusia taitavia säveltäjiä. (Swan 1973, 96-99; Novitskaja, Rogalskaja 2016, 197.)

Rimski-Korsakovin sävellystuotannon anti venäläiseen klassiseen musiikkiin on todella mittavan laaja. Siihen kuuluu 15 oopperaa, kolmisenkymmentä sinfonista teosta, laajalti kamarimusiikkia, kuoroteoksia, pianomusiikkia, satoja romansseja sekä sovituksia kansanlauluista. Hän vei myös aktiivisesti venäläistä musiikkia ulkomaille johtaen orkestereita useissa eri Euroopan maissa. (Swan 1973, 96-99; Novitskaja, Rogalskaja 2016, 197.)

Vaikka Rimski-Korsakov olikin romantiikan ajan säveltäjä, oli hänen suurin säveltäjäihanteensa M. Glinka. Rimski-Korsakovin musiikista huokuu Glinkan vaikutus: harmonia, klassisuus, selkeä ilmaisu ja musiikillinen ajattelumaailma. Rimski-Korsakovin musiikille on erittäin tyypillistä kansanmusiikin läheisyys, josta hän ottikin tarkoituksellisesti paljon vaikutteita. Kansanmusiikin vaikutteet kuuluvat jopa hänen oopperoissaan kuten yhdessä kuuluisimmista eli ”Lumityössä”, jossa kuullaan hyvin kansanomaisia teemoja kuoro-osuuksissa sekä kansanomaista rytmillistä tanssikkua. Toki ooppera sisältää ihanan kauniita lyyrisiä aarioitakin, joihin kuitenkin myös on voinut sulautua ripaus kansanhenkisyyttä. (Vasina-Grossman 1956, 228-230.)

Rimski-Korsakovin erittäin suuri kyky ja lahja oli välittää ja kuin piirtää kuulijalle sadunomaista maailmaa, kauniita luonnon maisemia ja luonnonhenkisyyttä, jota hän välitti sävykkäällä orkesteroinnilla ja kansanhenkisillä mielikuvituksen värillä melodioilla ja rytmeillä. Hän myös usein yhdisti musiikkiinsa itämaisia piirteitä, joita kuullaan useammassa oopperassa. Hänellä on myös kokonaisia laulusarjoja itämaisen tyylin hengessä. (Novitskaja ja Rogalskaja 2016, 197-2003; Vasina-Grossman 1956, 235.)

Oma jo pitkäaikainen ihastukseni Rimski-Korsakovin romansseihin oli yksi tärkeä syy, miksi jo vuosia sitten minulla heräsi ajatus venäläisen musiikin konsertin tekemisestä. Tämä opinnäytetyöprojektini olikin erilainen venäläisen musiikin konsertti kuin olin aiemmin suunnitellut, ja siksi monen syyn seurauksena Rimski-Korsakovin romansseista siihen päätyi vain yksi, ”Kuin tuulen henkäys luoksesi saavun” (A. Tolstoin runoon). Silti tuo alkuperäinen kunnioitukseni hänen teoksiinsa on säilynyt ja uskon varmasti jatkossa esittäväni niitä. Edellä mainitussa laulussa minua ihastuttaa paljon sen hellän kevyt, rakastuneen ihmisen toukokuisen luonnon tunnelmia kuvastava alku- ja loppuosan melodiikka, johon yhdistyy kaunis yksinkertaisen harmoninen melodiaa tukeva pianosatsi. Rimski-Korsakovin romansseista puuttuu mielestäni Tšaikovskin usein romansseissaankin ilmaisema pateettisuus, ja ne ikään kuin harmonisemmin ja rauhallisemmin ilmaisevat tunteita, ja saattavat karaktäärissään olla myös mietiskeleviä tai aavistuksen salaperäisiä.

2.6.3 Eduard Francevič Nápravník

Eduard Francevič Nápravník (1839-1916) oli tšekkiläissyntyinen säveltäjä ja kapellimestari, joka toimi Venäjällä ja edusti sävellystyöllään klassisen musiikin romantiikan aikaa. Hänen sävellystuotantoonsa kuuluu neljä sinfoniaa, neljä oopperaa, muita orkesteriteoksia, pianokonsertto, kuoroteoksia, romansseja, piano-, viulu- ja sellosävellyksiä ym. (M. Druskin, E. Tsodokov, internetlähde) Napravníkilla ei ole katsottu olevan selkeää yksilöllistä sävellysilmaisua, vaan hänen musiikissaan kuullaan paljon vaikutteita toisilta säveltäjiltä, eritoten Tšaikovskilta. Hänen uransa

tärkeimmäksi sävellystyöksi kohosi A. Puškinin pienoisromaaniin perustuva ooppera ”Dubrovski”, joka mestarillisuudellaan lopulta nosti säveltäjän kuuluisuuteen. (Druskin, internetlähde)

Konsertissani kuullaan kyseisestä oopperasta nimikkooaria ”Dubrovski”, jonka konsertissani laulaa säestykselläni tenori Maksim Mostovoy. Tämä aaria päättyi konserttiimme sen rakkauden kaipuisen, hellän, romanttisen tunnelman ja samanhenkisen Puškinin runon sanoituksen perusteella, jotka sopivat täydellisesti konserttiin kuuluvan tarinan päähenkilön tuntojen ilmaisuksi.

2.6.4 Pavel Grigorevitš Tšesnokov

Pavel Grigorevitš Tšesnokov (1877-1944): Tšesnokovia arvostetaan Venäjällä kenties kaikkein tärkeimpänä ja ihmisille rakkaimpana hengellisen klassisen musiikin säveltäjänä. Sävelkieleltään hän kuuluu romantiikan ajan säveltäjiin. Tšesnokov opiskeli kirkkolaulua lapsesta saakka, ja valmistui kirkkolaulajaksi ja kuoronjohtajaksi kuuluisassa Sinodalen konservatoriossa. Myöhemmin hän täydensi opintojaan Moskovassa, jossa toimi sittemmin monien moskovalaisten kuorojen johtajana, opettajana ja taiteellisena johtajana useissa eri musiikkioppilaitoksissa ja Moskovan konservatorion professorina. Tšesnokov oli erittäin pidetty kuoronjohtaja, säveltäjä, kanttori ja muusikko kautta Venäjän, ja häntä arvostettiin laajalti hyvin vilpittömänä ja sydämellisenä musiikin mestarina (K. Nikitin 2018, internet-lähde).

Tšesnokovin sävellystaiteen erityispiirteisiin ja ansioihin kuuluvat melodioiden yksinkertainen lyyrisyys ja puhtaus, joista huokuu vilpittömyys sekä harmonioiden erityisen taidokas käsittely. Kokonaisuudessaan hänen musiikkinsa on kuulijalle helposti lähestyttävää kaikessa harmonisuudessaan, ja sen sielukkuus ja vilpittömyys on koskettanut ihmisiä hyvin syvästi tähän päivää saakka (K. Nikitin 2018, internet-lähde).

Itselläni on tästä hyvin omakohtainen kokemus kun kesällä 2016 kuulin ensimmäistä kertaa Heinäveden Valamon luostarissa pietarilaisen Konevitsa-kvartetin laulamana Tšesnokovia. Ihastuin tuolloin heidän laulamiseen, ja olin erityisen liikuttunut heidän esittämästään Tšesnokovin kappaleesta ”Oi neitsyt, kun Gabriel ilmitti sinulle iankaikkisen neuvon”. Syksyllä 2017 päätin alkaa sitä harjoitella. Kun opinnäytetyöprojektini teema ja tarina alkoi hahmottua myöhemmin tuona syksynä, tälle kappaleella löytyi heti tärkeä paikka tarinassani ja konsertissani.

2.6.5 Konserttini muut säveltäjät ja heidän teoksensa konsertissa

Jelizaveta Šašina (1805-1903) oli venäläinen laulaja, pianisti ja säveltäjä, joka on säveltänyt useita Venäjällä hyvin suosituksi tulleita laulu-romansseja (A. Agapova 2014, internetlähde). Konsertissani Jelizaveta Šašinan sävellyksistä oli yksi Venäjällä kuten myös Suomessa tunnettu laulu-romanssi ”Kuljen yksin autiolla tiellä”. Tässä romanssissa eritoten käy voimakkaasti ilmi häilyvyys venäläisen kansanlaulun, laulun ja romanssin välillä. Kuuluisan runoilijan M. Lermontovin runo romanssin sanoituksena määrittelee yleisesti laulun romanssiksi, sillä olihan romanssin olennaisena, tunnusmerkkinä, että se oli sävelletty ammattirunoilijan tekstiin, mikä jo tyyliältään yleensä muokkasi sävellystä klassiseksi. Toisaalta anonyymiset laulut väistämättä saavat ensisijaisesti kansanlaulun määritelmän (Vasina-Grossman 1956, 11-12).

Vaikka teknistä haasteellisuutta laulusta ei puutu sen laajoine ambituksineen, intervallihyppyineen ja nousuineen yläsäveliin, se tyyliiltään kuitenkin tuntuu kansanhenkiseltä ja hyvin yhtäläiseltä toisen konserttini kansanlaulun ”Kun saavun virtaavan joen rantaan” kanssa. Mielestäni molempien laulujen melodiikka ja tunnelma huokuvat kansanläheisyyttä, ja itse voisin ne molemmat ”siunata” kansanlauluiksi tai venäläisiksi lauluiksi.

Lisäksi konserttiini kuuluu kolme laulua, jotka eivät ole venäläisten säveltäjien teoksia. Konsertin aloituskappaleemme on saksalaisen F. Abtin (1819-1885) ”Kehtolaulu”. Tämän laulun valitsimme konserttimme ohjelmaan jo varhaisessa vaiheessa ja pidimme sitä venäläisenä kansanlauluna, joksi sitä ymmärtääkseni varsin yleisesti luullaan. Jopa pietarilainen maailmalla tunnustettu Konevitsa-kvartetti esittää sitä ohjelmistossaan venäläisenä kansanlauluna. Yllättäen löysin kuitenkin internetistä tälle kauniille kehtolaululle saksalaisen säveltäjän. Kun tämä kävi ilmi, oli kappale jo vakiinnuttanut asemansa osana konserttimme kokonaisuutta, ja koska se tyyliiltään voisi olla venäläinen laulu tai kansanlaulu, (mm. nousevan sekstin käyttöä kulminaatiopisteissä) päätimme säilyttää sen ohjelmassamme.

Toinen muu kuin venäläinen kappale on konsertin ja tarinan alkutunnelman ”Elegia”, joka kuullaan esityksessämme sellolle ja pianolle sovitettuna. Sen on säveltänyt ranskalainen romantiikan ajan säveltäjä J. Massenet (1842-1912), joka on Ranskan johtava oopperasäveltäjä 25:lla oopperallaan (R. Barefield 2018, internetlähde). Valitsimme ”Elegian” konserttiimme, koska se sopi loistavasti sekä musiikilliselta tunnelmaltaan, että runolliselta sisällöltään tarinamme alkutilanteeseen ja on ilmaisultaan kuin venäläistä musiikkia; melodian kaunis melankolia voisi hyvin ajatella olevan Tšaikovskia. Massenetin sävellystyylillä ihailaankin monista samoista piirteistä kuin Tšaikovskin musiikkia; sen lyyrisyydestä, herkkyydestä ja tunteikkauudesta (R. Barefield 2018, internetlähde).

Kolmas konserttini kappale, joka ei ole alun perin venäläinen, on serbialainen ortodoksinen sävelmä ”Armossasi, Herra” (Milosti tvoja). Venäjällä on tyypillistä laulaa hengellisessä yhteydessä eri ortodoksisista maista tulleita sävelmiä, ja tätäkin laulua voidaan kuulla laulettavan muun muassa osana ortodoksia jumalanpalveluksia Venäjällä. Siksi se luonnollisesti kävi konserttimme ja tarinani kohtaan, jossa miehet menivät rukoilemaan ortodoksiseen luostariin.

2.7 Teoriaosan yhteenveto

Minulle oli avartavaa saada selville venäläisen kansanlaulun ja romanssin historiaa sekä niiden yhteyttä toisiinsa. Ottaessani niistä selvää aloin ymmärtää hyvin, miksi minusta monien romanssien ja kansanlaulujen raja tuntui häilyvältä, ja olin kokenut luontevaksi yhdistää samaan konserttiin näitä venäläisen vokaalimusiikin eri lajeja.

Kansanlauluissa ja 1700-luvun lopun ja 1800-luvun alussa sävelletyissä romansseissa on hyvin paljon samoja musiikillisia piirteitä ja kansanlaulun ja venäläisen laulun pohjalta romanssi on tutkimustiedon mukaan kaiken kaikkiaan rakentunutkin. Yhteisiä piirteitä olivat muun muassa nouseva seksti-intervalli sekä muita melodisia yhtäläisyyksiä, samoin rytmin käyttö; romanssit pohjautuivat aluksi voimakkaaseen esimerkiksi valssi- tai masurkkarytmiikkaan kuten

kansanlauluissa, lisänä mustalaismusiikin tematiikkaa ja sävyjä. Olennaista eroa venäläisestä laulusta romanssiin oli aluksi erityisesti se, että romansseja ryhtyivät säveltämään ammattimuusikot, jolloin sävelkieli ja sävelmuoto alkoivat muokkautua kehittyneemmiksi, monimuotoisemmiksi ja usein myös teknisesti haasteellisemmiksi. Laulut taas olivat joko anonyymejä tai harrastelijäsäveltäjien tuotoksia.

Konsertissani kansanlaulun ja romanssin syvistä yhteyksistä ja joskus jopa häilyvästä rajasta erityisen hyvinä esimerkkeinä voidaan pitää laulupareja ”Kun saavun virtaavan joen rantaan – kansanlaulua ja Nekrasovin (Lermontov) romanssia ”kuljen yksin autiolla tiellä” sekä lauluja ”Hyvästi iloni, elämäni” – kansanlaulua ja Varlamovin (tuntematon runoilija) ”Kuin auringonsäde kyynele silmästäni vierähti. Näiden yhtäläisyyksistä kirjoitin jo aiemmin työssäni.

Toinen romanssin kehitykseen erittäin merkittävä seikka oli runouden korkeakulttuurinen asema 1800-luvun alun Venäjällä. Säveltäjien läheinen kanssakäyminen runoilijoiden kanssa ja heidän runoihin säveltäminen vaikutti suoraan vokaalimusiikin ja romanssin melodiikan, fraaseerauksen ja rakenteen kehitykseen. Kielen korkeakulttuuri vaikutti siis olennaisesti vokaalimusiikin kehittymiseen korkeakulttuuriksi, ja venäläisen laulun ja käyttöromanssin kehittymiseen klassiseksi romanssiksi. Klassisen ajan tärkein klassisen romanssin ja vokaalimusiikin luoja ja kehittäjä oli Mihail Glinka, joka sävelsi paljon Aleksandr Puškinin runoja.

Romantiikan ajalla venäläinen romanssi kehittyi etenkin Tšaikovskin kuten myös Rimski-Korsakovin sävellyksissä sinfonisen aarian suuntaan niin melodisesti kuin rakenteeltaankin, jolloin yhteyttä kansanlauluihin on ymmärrettävästi enää vaikeampi huomata. Kuitenkin niin Tšaikovskilla kuin Rimski-Korsakovillakin on yhtäläillä myös paljon sellaista vokaalimusiikkia ja romansseja (Rimski-Korsakovilla myös oopperoissaan), joissa on kansanmusiikkiin pohjautuvaa melodiikkaa ja jopa suoraan kansanlauluilta kuulostavia melodioita. Tästä esimerkkinä konsertissani Tšaikovskin säveltämä ”Kehtolaulu”.

Tutustuminen myös teorian näkökulmasta näihin konserttini lauluihin ja romansseihin sekä niiden säveltäjiin erityisesti romanssien tekijänä auttoi minua pääsemään vielä askelen syvemmälle niiden kuten myös laajemmin venäläisen musiikin ymmärtämiseen. Uskon, että tästä eteenpäinkin maltan ottaa selvää enemmän työstettävieni kappaleiden taustoista ja niiden säveltäjistä.

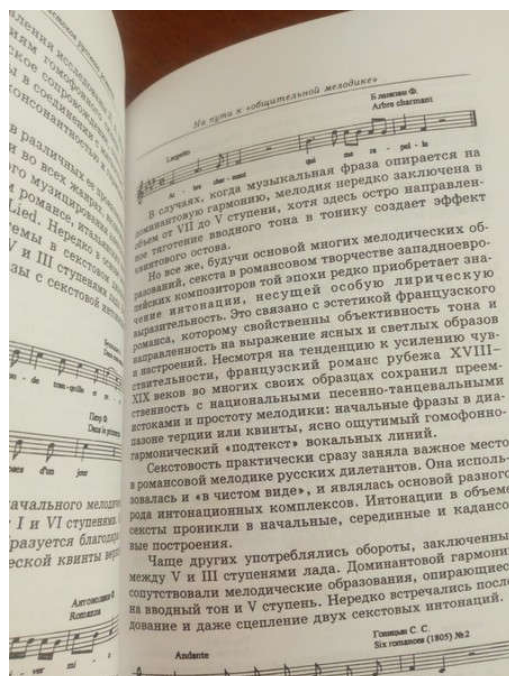
Työni haasteet ja havainnot osoittautuvat yllättäviksi. Materiaalia ei venäläisestä romanssista tai sen kehityksestä löytynyt Suomesta tai suomenkielisinä lähteinä lainkaan, ei edes internetlähteinä, vaikka sain asiaani omien etsintöjeni lisäksi kolmen eri tiedonhaun ammattilaisen asiantuntija-apua.

Materiaalia piti siis lähteä hakemaan Pietarista saakka, mikä ei ollutkaan aivan yksinkertaista. Kirjautuminen venäläiseen kirjastoon, vieläpä ulkomaalaisena, ja virallisen henkilökortin tekeminen valokuvineen, oli varsin pitkälinen prosessi. Kirjastossa asioiminenkin oli toista kuin Suomessa virallisine henkilökortti ynnä muine tarkastuksineen. Yhdestä musiikkikirjastosta sain lopputuloksena vain kaksi kirjaa venäläisen klassisen romanssin historiasta, joita ei saanut lainata (ainoastaan

käyttää kirjaston lukusalissa), eikä niitä saanut myöskään kopioita. Rajallisen aikani ja voimieni puitteissa en ehtinyt enää tutustua toisen pietarilaisen musiikillisen kirjaston mahdollisuuksiin. Myöskään suuri musiikkikauppa ei pysynyt auttamaan minkäänlaisella materiaalilla venäläisestä romanssista. Löytyi kansanlaulukokoelmia ja kansanlaulun historiaa, mutta ei tietoa romanssin kehityksestä. Tämän työni puitteissa vaikuttaisi siis siltä, että myöskään venäjällä romanssin kehityksen aihepiiriä ei ole mittavasti tutkineet kuin yksittäiset harvat tutkijat, kuten M. Dolgushina, jolta tässä työssäni on kolme eri lähdetä sekä V. Vasina-Grossman. Näistä syistä minun oli välttämätöntä turvautua lisäinformaation saamiseksi internetistä saatavaan materiaaliin.

Tässä olisi siis hieno mahdollisuus tutkia aihetta tulevaisuudessa lisää ja tuoda suomenkielille tietoa venäläisestä kansanlaulusta ja romanssista, joita Suomessa paljon lauletaan, ja jotka ovat täällä hyvin rakastettuja omienkin esiintymis- ja konserttikokemusteni perusteella. Uskoisin siis, että tällaiselle teorialiedolle Suomessa olisi käyttöä ja kiinnostusta.

Kielellistä haastetta tuotti myös se, että käänsin kaiken kirjallisen materiaalin itse venäjänkielisistä kirja- ja internetlähteistä, joitakin myös englanninkielisistä lähteistä. Vaikka venäjänkieltä sujuvasti taidankin, on silti huomattavan paljon hitaampaa ja työläämpää seuloa, valita ja työstää tekstiä muulla kuin omalla äidinkielellä, ja kääntää se omalle kielelle viralliseen opinnäytetyöhön. Venäläisen tekstin lukeminen eri kirjaimienkin vuoksi on hitaampaa ja työläämpää. Samoin venäjän lause- ja virkerakenteiden sekä kielikuvien muotoileminen suomalaisen asiatyyliin sopiviksi ei ole vaivatonta.

Kuva 2: Pietarilaisessa kirjastossa venäläisen romanssin lähteillä huhtikuussa 2018.
(Valokuva: Anu-Kaisa Ageenko)

3 KONSERTTIPROJEKTINI SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

3.1 Päätös venäläisestä konsertista, tarinan keksiminen, ja kappaleiden valinta

Loppukesästä 2017 alkaen minulla alkoi mielessäni orastella ajatus venäläisen musiikin konsertista opinnäytetyönäni. Ajatuksissani pyörivät usein jotkin venäläiset romanssit, joihin olin jo tutustunut. Jotkut niistä olivat klassisia romansseja, jotkin taas venäläisiä kansanlauluja, joita olin kuullut ja kuulin tuona kesänä venäläisen ryhmän esittämänä. Olin myös ihastunut Uuden Valamon luostarissa kuulemiini pietarilaisen mieskvartetin esittämiin venäläisiin ortodoksisiin sävelmiin, ja minusta oli alkanut tuntua, että haluaisin laulaa niitä.

Eräänä lokakuuisena iltana 2017 olin mökillä Polvijärvellä levähtämässä. Metsäisen luonnon rauhassa alkoi mielessäni yllättäen hahmottua tarina, jonka näin mielessäni visuaalisesti. Se rakentui nopeasti ja sijoittui Venäjän aroille. Kirjoitin kertomuksen heti ylös, jotta en aamun valjettua sitä unohtaisi. Tarina kertoi yksinäisestä elämänsä uudelleen etsivästä kirjailijasta sekä rakastuneesta morsiantaan etsivästä nuoresta miehestä. Tarinan muotouduttua ymmärsin heti, että halusin tehdä siitä konserttimuotoisen esityksen, joka sisältäisi venäläistä musiikkia. Mielessäni alkoi heti pyöriä, mitkä tuntemani kappaleet kenties kuuluisivat tarinaan. Tuntui jännittävältä ajatukselta, että tällaisesta ideasta tulisi kenties opinnäytetyöni.

Tarinan keksimisen jälkeen olin useamman kuukauden kuin tulisilla hiilillä, sillä jännitin saisinko esitykseeni tarvittavat toiset esiintyjät. Tarinan päähenkilö on mies, ja siinä on kaksi tärkeää miesosaa, kirjailija ja nuori mies. Tiesin siis, että konserttissani olisi aivan välttämättä oltava venäjäksi laulava miespääosan esittäjä. Olin myös koko ajan haaveillut sellon soinnista esityksen kappaleissa; sello on eniten rakastamani soitin, ja kuulin mielessäni, kuinka ihanasti se soisi konserttini lauluissa. Tiedon pietarilaistenorin sekä ammattilaissellistin mukaan tulosta konserttiini sain tietää joulutammikuussa 2017-18, jolloin riemuni asiasta oli suuri.

Venäjällä käynnit keväällä 2018 laulutuntieni puitteissa antoivat minulle tärkeää perspektiiviä venäläiseen kulttuuriin. Se tuntui minusta tärkeältä, jotta voisin mahdollisimman aidosti välittää maan kulttuuria esityksissäni. Innotuin venäläisestä taiteesta; kävin useissa museoissa, erilaisissa konserteissa sekä kirkoissa, jotka henkivät vanhaa traditiota, taidetta ja ortodoksisuutta. Pääsin syvemmin sisälle venäläiseen vilkkaaseen, emotionaaliseen kanssakäymiseen, joka poikkeaa huomattavasti suomalaisesta. Opettelin kulkemaan Pietarin metrossa sekä muissa kulkuvälineissä, joissa tunteksi aina valtavat määrät ihmisiä. Ihastelin myös Pietari Suuren aikaista rakennustaidetta sekä kanavia ja siltoja. Vaikka tämä matkaaminen oli aikaa vievää kiireisessä keväässäni, niin se inspiroi minua venäläisen musiikin esittämiseen, ja sen syvällisempään ymmärtämiseen.

Projektia tehdessäni siunasin usein sitä, että elämä oli johdattanut minua näkemään niin paljon venäläisestä kulttuurista. Aloin huomata, kuinka tuntemukseni kulttuurista vaikutti automaattisesti siihen, kuinka kehitelin tarinan ja musiikin ideoita mielessäni. Esimerkiksi tarinaa kuvitellessani, huomasin väistämättä saavani vaikutteita visuaalisesti yhdestä kauniista A. Pushkinin

pienoisromaanin perustuvasta venäläisestä elokuvasta, joka sijoittui 1800-luvulle. Siinä komea tilanomistajan poika ja toisen tilanomistajan kaunis tytär tapailivat romanttisesti metsässä salaa vanhemmiltaan. Nämä mielikuvat yhdistyivät minulla Tšaikovskin romanssiin ”Se oli varhain keväällä” ja innoittivat minua tarinan kehittelyyn.

Näin tarinan alusta alkaen visuaalisesti mielessäni, että se etenisi ikään kuin tilannekohtauksina. Tekstinä siitä muodostui aluksi vain runko. Aloin heti miettiä, mitä musiikkia ja millaisia kappaleita eri kohtaukset pitäisivät sisällään. Osa lauluista tuntuikin hahmottuvan kuin jo valmiina odottaen tätä tarinaa. Mieleeni nousi heti erityisesti muutamia kansanlauluja, joita olin kuullut esitettävän, ja joita olin myös hiukan laulanut.

Tunsin, että tarinalla ja musiikilla oli tarkoitus luoda taidetta, joka samalla toisi esille venäläistä kulttuuria; pienet tilannekohtaukset voisivat kuvata kauniita tunnelmia naapurimaastamme. Näitä venäläisyyden eri osa-alueista kertovia kohtauksia olivat kirjailijan salonkihenkinen kotitilanne kauniine ajanhenkisine vaatetuksineen, aro ja venäläisen maiseman laajuus ja kauneus, iltanuotiotilanne, jossa halusin tuoda esille mustalaismusiikkia, kirkko- ja luostarikohtaus, jonka tarkoitus oli kuvata venäläistä ortodoksista ja hengellistä ilmapiiriä sekä hääkohtaus, jossa halusin esitellä venäläistä ortodoksista hääseremoniaa ja sen kauneutta. Häätilanteen esittely jäi valitettavasti lyhyeksi, sillä meistä tuntui, että venäläisiin häihin kuuluvat railakkaammat musiikkiesitykset eivät enää olisi sopineet konserttimme loppuun. Näiden kohtauksien hahmotuttua, pyrin löytämään niihin sekä tunnelmaltaan että runolliselta sisällöltään sopivia kappaleita. Näiden tilanteiden lisäksi tarinaan kuului myös muita tunnelmahetkiä, jotka kaipasivat sopivaa musiikillista ilmaisu.

Aivan ensimmäinen ajatukseni tarinastani ja siihen kuuluvista kappaleista oli yksinäinen mies, joka lähtee matkalle halki venäjän arojen. Tähän kohtaukseen tuntui heti luontevilta valinnoilta tuntemani kappaleet venäläinen kansanlaulu ”Oi aro laaja” sekä venäläinen romanssi ”Kuljen yksin autiolla tiellä”. Tällöin jo tiesin, että tarina-konserttini kaipasi ehdottomasti miespääosan esittäjää. Vasta keväällä keksin tarinan kohtauksen, jossa kirjailija tähtikirkkaana yönä saa ajatuksen lähteä matkalle. Ajattelin heti, että tilannetta voisi ilmaista Tšaikovskin ”Vuodenajat” -sarjasta ”Marraskuu” -kappaleella, josta mielestäni kuuluu niin selvästi tähtien loiste. Tätä kappaletta esitin jo marraskuussa 2017 venäläisen kulttuurin illassani.

Iltanuotiokohtaus, jossa kuultaisiin mustalaismusiikkia oli mielessäni myös aivan tarinan ensimmäisestä ideasta alkaen. ”Mustat silmät” -laulun päätimme yhdessä tuumin ottaa mukaansa tempaavana kappaleena. Itse olin jonkin verran tutustunut Tšaikovskin ”Mustalaisnaisen lauluun”, joka minusta myös tuntui tunnelmaltaan oivasti sopivan kohtaukseen.

Mustalaistunnelmien jälkeinen tarinan tilanne ja siihen kuuluvat kaksi kappaletta hahmottuivat vasta huhtikuussa Pietarissa, kun Maksim Mostovoy'n kanssa harjoittelimme yhteisesityksiä. Tuohon tilanteeseen tarvitsi jotain haikeita tunneilmauksia, ja ryhdyimme käymään vielä läpi opuksia venäläisistä romansseista. Löysimme täydellisesti tunnelmaan sopivan haikean nuoren naisen

romanssin ”Kuin auringonsäde kyynel silmästäni vierähti” ja sille kuin pariksi nuoren miehen haikeuden ilmauksen, venäläisen kansanlaulun ”Hyvästi iloni, elämäni”, joka oli melodiikaltaankin hyvin yhtäläinen edellisen romanssin kanssa. Olimme hyvin iloisia löydöistämme.

Luostarin rukoustunnelman kappaleet löytyivät helposti. Minä pidin paljon jo kertaalleen kirkossa esittämästäni Tšesnokovin hengellisestä laulusta ”Oi neitsyt, kun Gabriel ilmoitti sinulle iankaikkisen neuvon”, ja Maksim taas valitsi kappaleekseen tuohon kohtaukseen usein esittämänsä kappaleen ”Armossasi Herra”.

Tämän kohtauksen jälkeen tarinaan kaivattiin kirjailijan tunneilmaisun kappaleita hänen alkaessa ikävöidä menettämäänsä elämää. Tšaikovskin ”Kehtolaulu” sellolle sovitettuna löytyi kuin vahingossa, ja nimenomaan sellon pehmeä ääni tuossa kappaleessa tuntui täydelliseltä kuvaamaan miehen sydämen tunteja pianosäestyksen kuvatessa veden liplatusta. ”Dubrovskin aaria” löysi tiensä konserttiimme siten, että kerran juodessamme kahvia Maksim alkoi laulaa ihastuttavaa aariaa, jossa mies ikävöi rakastettuaan. Minä tykästyin siihen heti ja tunsin, että sen tunnelma sopisi tarinaan. Niinpä pyysin, voisiko hän laulaa sen konsertissamme.

Konserttiin lisättiin vielä esityspäivänä aivan spontaanisti Rimski-Korsakovin romanssi ”Kuin tuulenhenkäys luonasi olen”. Halusimme tuoda sillä raikkautta muuten niin pitkään melankolisena säilyvään tunnelmaan esityksessämme. Tätä kappaletta olin jo aiemmin laulanut, joskaan en esittänyt. Maksimin bravuurikappale ”Iltakellot” sopi loistavasti sisällöltään kirjailijan muistellessa kotiseutujaan.

Konserttimme nimikkokappale ”Varhain keväällä” sai tärkeän paikkansa, kun kutsu nuoren miehen häihin oli saapunut”. Tätä kappaletta väläytimme ohjelmassamme jo aiemmin alkuosan verran nuoren miehen muistellessa ihania aikoja rakkaimpansa kanssa. Tässä loppuosassa halusimme esittää sen vielä kokonaisuudessaan omasovitteisesti duona sen romanttisen sisällön vuoksi. Tunsin alusta alkaen, että halusin konserttiini sisällyttää kaikkein kauneimman ja herkimmän tietämäni venäläisen klassisen romanssin. Sen varsinainen paikka tarinan kulussa löytyi vasta, kun ymmärsin nuoren miehen tarinan juonen tärkeyden kirjailijan kertomuksen rinnakkaistarinana. Näin tämä romanssi sai lähes tärkeimmän kappaleen roolin esityksessämme.

Hääseremonian esittäminen konsertissa oli mielessäni jo tarinan aivan alkuhetkistä lähtien. Siihen valitsimme ortodoksiseen vihkiseremoniaan kuuluvan laulun, Dubenskin ”Isä meidän”, jossa lauletaan Isä meidän -rukous. Kansanlaulu ”Kun saavun virtaavan joen rantaan” etsi pitkään oikeaa paikkaansa kertomuksessa, kunnes vasta viimeisten päivien harjoituksissa ymmärsimme sen kokoavan voiman ja ajatuksen. Tällä hetkellä hämmästelen yhä kuinka ihmeellisesti kaikki tarinaan ja sen tunnelmaan sekä musiikilliseen kokonaisuuteen tarvittavat kappaleet löysivät tiensä luoksemme, ja olen hyvin tyytyväinen kaikkiin valintoihimme. Ainoastaan encore-kappaleeksi valitsimme myöhempiin esityksiimme ”Uralin Pihlajan” ”Mustat silmät”- kappaleen sijasta.

Vasta huhtikuussa Pietarissa tarinan rakenne selkeytyi ja siihen muotoutui kehysrakenne; kirjailija istui alussa kotioiloissaan teepöydän äärellä kuten myös matkalta tultuaan saadessaan nuoren miehen kirjeen. Tähän alkukohtaukseen halusimme ottaa Massenetin ”Elegian” sellolle sovitettuna. Vaikka se ei ollut venäläinen kappale, niin se sopi mielestämme tunnelmaltaan täydellisesti kirjailijan melankoliseen ilmapiiriin. Ajattelimme, että se olisi hyvin voinut olla sävelkieleltään Tšaikovskin teos.

Tarina kulki ja ”hautui” mukanani vähitellen siitä lähtien, kun sen ensi kertaa keksin ja minua mietitytti pitkään, miten saisin sen välitettyä yksinkertaisin keinoin konsertin ohella. Työstin tarinaa uudestaan joululomalla ja sitten hiihtolomalla, hetkinä jolloin oli mahdollista ottaa vähän omaa luovaa aikaa. Tarina ja kappaleet muokkasivat toinen toisiaan, ja

joskus tuntui ihmeelliseltä huomata, kuinka ”palapelin eri osaset lokahtelivat paikoilleen”. Sopivat kappaleet olivat sisällöltään ja ilmaisultaan kuin tarinan jatketta. Toisaalta, laulun runo ja sisältö antoivat impulssia tarinan etenemiselle ja rikastuttivat sitä.

Tämä kappaleiden valinta ja kokoamisprosessi oli hyvin mielenkiintoinen ja antoisa ja välillä hyvin työläskin. Vain joidenkin laulujen osalta oli alusta saakka selvää, mikä oli niiden paikka ja tehtävä tarinassa. Monet kappaleet sekä niiden liitos tarinaan ikään kuin leijailivat mielessäni pitkään kunnes kaikki alkoi selkeästi hahmottua kevätkuukausien aikana, kun viimeisetkin kappaleet löytyivät.

Minusta tuntui aluksi hankalalta saada näkemäni tarina välitettyä mahdollisimman yksinkertaiseksi konsertin mukana kulkevaksi kertomukseksi. Siksi olin alun perin suunnitellut, että tarinan kertomisen ohella sitä esitettäisiin tykillä internetistä ladatuin kuvin olennaisimmissa tarinan kohdissa. Olinkin alkanut jo valita kuvia, mutta käytyäni tutustumassa maaliskuussa Kuopion kaupungintalon saliin, minusta alkoi tuntua, ettei kuvien käyttö ajaisi esityksemme ideaa tuossa koristeellisessa tilassa. Salin kauneus tuntui itse antavan musiikin ja tarinan kerronnalle jo oivat puitteet, ja siksi päätin luopua kuvankäytön ideasta.

3.2 Laulamieni ja soittamieni kappaleiden harjoittelu

Kaksi konsertin romanssia ja muutama kansanlauluista olivat tulleet minulle tutuiksi kuluneena kesänä 2017 sekä sitä edeltävänä lukukautena kuunnelleessani paljon venäläisen musiikin sekä klassisia, että kansanlauluesityksiä. Näitä kappaleita olin alkanut vähitellen kokeilemaan tuona kesänä, mutta aloitin niiden harjoittelun vasta syksyllä valittuani niistä sopivat tarinani yhteyteen. Tšaikovskin romanssin ”Varhain keväällä” olin esittänyt muutamaa vuotta aiemmin kerran, mutta nyt opettelin sen uudestaan. Myös kappaleet ”Kun saavun virtaavan joen rantaan ja ”Kuljen yksin autiota tietä, esitin ensimmäisen kerran jo marraskuussa 2017 venäläisen kulttuurin illassamme, joskin toisenlaisina sovituksina ja eri kokoonpanolla kuin konsertissamme.

Loppuosa lauluista löytyi 2017-18 syys- ja talviaikana, jolloin alkoi niiden harjoittelu. Viimeiset muutama kappale keksittiin vasta huhtikuussa, jolloin tarinan kehittyessä selkeni, mitä siihen vielä tarvitaan. Suuri osa talvella ja keväällä mukaan otetuista kappaleista oli minulle uusia tuttavuuksia.

Pyrin opettelemaan laulut heti ulkoa, sillä silloin niitä oli helpompi työstää sekä teknisesti että sisällöllisesti.

Syksyllä 2017 aloitin lauluopinnot Pietarissa asuvalla laulajalla. Syksyn ajan sain häneltä whatsappin kautta laulutunteja silloin tällöin. Vasta kevätlukukaudella 2018 pääsin harjoittelemaan kappaleita oikeiden laulutuntien puitteissa, kun kävin tammi- ja huhtikuussa yhteensä kaksi kertaa reilun viikon pituisella matkalla Pietarissa. Laulutekniikan kehittymisen kannalta haasteena olikin se, että tunteja sain aina ryppäyksenä useita yhden viikon sisällä, mutta sitten taukoa saattoi hyvinkin olla reilun kuukauden verran. Laulutunteja sain lisäksi huhti-toukokuun vaihteessa opettajani Suomen konserttikiertueen aikana.

Lauluopettajani anti minulle erityisesti tätä konserttia ajatellen oli se, että hän autenttisena venäjänkielisenä ohjasi minua sinnikkäästi yhä tarkempaan ja syvällisempään venäläisten laulujen niin kielelliseen kuin sisällölliseenkin ilmaisuun. Hän painotti yhä uudelleen ja uudelleen laulujen sanoitusten sisäistämistä, lausumisen ja intonaation tärkeyttä sekä tekstiin ja musiikkiin sisältyvän emotionin ja oman tunteeni välittämistä.

Tähän työstämiseen panostin paljon koko kevään ajan; käsittelin laulujen sanoituksia lukuisia kertoja lausuen ja tarkastellen niitä sekä kielellisesti että niiden tunnesisältöä pohtien. Pyrin myös opettelemaan laulut heti ulkoa. Kappaleiden harjoitteluprosessiin kuului myös se, että opettelin opettajani johdolla uutta laulutekniikkaa. Moni asia ei tuntunut aluksi yksiselitteiseltä, ja jännitin toukokuun alkuun saakka, mitä äänestäni ehtii kehkeytyä, kunnes asiat alkoivat valjeta minulle.

Soittokappaleeni, joissa säestin tenori Maksim Mostovoyta pianolla harjoittelin suurimmaksi osaksi talvi-kevät 2018 aikana. Tšaikovskin ”Marraskuu” -kappaleen olin harjoitellut ja esittänyt jo syksyllä 2017. Kappaleet harjoittelin itsenäisesti saamatta niihin erityistä opetusta. Toki sain Maksim Mostovoy'n kanssa harjoitellessamme kommentteja ja neuvoja häneltä siitä, kuinka säestys toimisi hyvin laulun kanssa.

3.3 Näyttämöllisyyden ideointi ja rooliasut

Kappaleiden valinta ja niiden harjoittelu sekä tarinan kehittäminen ja sen yhteys musiikkiin olivat työstyneet mielessäni ja kulkeneet mukani jo koko syys-, talvi- ja kevätajan. Sen sijaan laulujen suomentamiselle ja näyttämöllisyyden miettimiselle löytyi sijaa vasta loppukeväästä -18. Toki mielessäni jo tarinaa kehitellessäni kulki ajatus siitä, kuinka voisimme laulajina tarinaa esittää. Koska meitä esiintyjiä oli niin vähän, meidän molempien laulajien piti esittää useampaa roolia eli kaikki hahmot, jotka tarinaan kuuluivat. Maksim esitti molemmat miehen roolit, kirjailijan ja nuoren miehen, ja minä tietenkin kaikki naisen roolit: palvelijan, mustalaisnaisen, nuoren rakkautta itkevän venäläistytön, josta tarinan lopussa tulee morsian, sekä rakastamaan odottamaan jääneen nuoren naisen roolit.

Meillä ei ollut mahdollisuutta erityisesti näytellä, koska meidän lähes koko ajan oli molempien oltava laulamassa tai soittamassa. Niinpä pyrimme tuomaan näytelmällisyyttä esille minimaalisin keinoin

muutamissa tarinan tärkeissä hetkissä. Minä esimerkiksi luin tarinaa kirjailijan istuessa tunnelmallisesti kotonaan teepöydän ääressä vaikkapa medaljonkia katsellen tai kirjettä lukien. Tukeaksemme ja ikään kuin kuvittaaksemme tarina päätimme tuoda siihen vaihtelua ja ilmaisu vaihtamalla pienesti rooliasuja. Meillä ei ollut aikaa mennä asujen vaihtoa varten sivuhuoneeseen, joten kaiken oli tapahduttava lavalla. Niinpä teimme kaiken minimaalisesti; minulla oli alusta alkaen ollut mielessä, että kirjailijan tunnistaisi lierihatusta ja pitkästä takista, kun taas nuori mies esiintyisi valkopaitaisena liivi päällä ilman takkia ja hattua. Omia vaihtuvia roolejani varten taas riisin esiliinaa, puin mustaa huivia mustalaislauluihin ja perinteistä maalaishuivia nuoren naisen lauluihin. Lopussa vasta paljastin morsiamen asuni, valkean yksinkertaisen morsiusmekon sekä puin hunnun.

Meillä oli esityksessämme myös muita pieniä rekvisiittaan kuuluvia esineitä, jotka löytyivät kaikki omalla tavallaan. Häätilanteessa tunnelmallisuutta loivat morsiusmekkoni lisäksi kirkosta saadut kynttilät käsissämme sekä minulla huntu päässäni. Hunnun ostin kuopiolaisesta hääasustusliikkeestä varta vasten esitykseemme. Kirjailijan kauniin puisen teepöydän sekä kultaisen tarjottimen saimme konserttia edeltävänä päivänä keksiessäni pyytää niitä lainaksi ystävältäni, joka oli työskennellyt kauan Pietarissa. Kultainen teekuppi taas löytyi kuopiolaiselta kirpputorilta ja medaljonki viime tipassa vesantolaisesta tuliaismyymälästä.

Näitä konsertin pieniä tunnelmaa ja rekvisiittaa luovia esineitä ja asusteita oli mukava miettiä, mutta totta kai kaikki pienetkin yksityiskohdat vaativat muistamista ja aikaa. Ilomme olikin suuri, kun huomasimme esityspäivänä kuinka viihtyisä, pieni rekvisiittamme istui kuin luotuna Kuopion kaupungintalon kauniiseen saliin.

Konserttimme roolivaatteet mietityttivät minua kevään aikana, ja onneksi eräs kuopiolainen vaatettaja, antoi minulle mahdollisuuden saada edullisesti käyttöön esityspuvut. Hän myös auttoi minua valitsemaan sopivat asut. Olikin ihme, että täysin sopivankokoiset ja esitykseemme henkeen ja tunnelmaan hyvin istuvat puvut löytyivät, vaikka yksin valitsin myös miehen asun, sillä miespääosanesittäjä Maksim ei voinut itse päästä sovittamaan. Asut kävin valitsemassa ja hakemassa puolitoista viikkoa ennen konserttiamme ja minulle se oli tärkeä hetki. Se tuntui jännittävältä askeleelta esitykseen valmistautumisessa; kuin koko esitys olisi sillä hetkellä alkanut konkretisoitua. Ajattelin, kuinka jo aivan pian astelisimme lavalle näissä rooliasuissamme. Tämä viritti minut jo tulevaan tunnelmaan.

3.4 Laulujen runojen suomennokset ja kokonaisrakenteen kehittäminen

Laulujen runojen suomentaminen venäjän kielestä vei paljon aikaa. Useimpiin niistä, klassisiinkaan ei löytynyt edes Sibelius-Akatemian LAURA-tietokannasta suomennoksia. Uskoakseni monet konserttini kappaleista eivät ehkä ole kovin laajalti Suomessa käytettyjä. Vain kahteen kansanlauluun löysin sanoitukset internetistä ja yhteen romanssiin LAURA:sta. Kymmenen kappaletta suomensin itse ja kolme hengellistä kappaletta ei kaivannut mielestäni suomennosta, koska niiden sanoitus toisti lähinnä kunkin laulun nimen sanoja eli rukousta. Uppouduin laulujen sanojen suomentamiseen ja

tekstiin yhdistämiseen muutaman päivän ajan, jolloin en tehnyt tämän lisäksi muuta kuin harjoittelin konserttini laulukappaleita.

Runojen suomentaminen vaati omaa syventymistä kuten myös luovuutta sekä inspiraatiota, jotta saatoin välittää toisen kielen runon sanoman, ja muokata sen mielellään runolliseen muotoon myös omalle äidinkielelleni. Suora suomennos ei useinkaan laulujen runoissa toiminut, joten suomensin ne suurimmaksi osaksi vapaasti. Jätin myös säkeistöjä tai runojen osia pois poimien niistä tarinamme kannalta olennaisimman, sillä esityksessä tarinaa kertoessa runojen lausumiselle ei voinut enää ”pyhittää” pitkiä toveja.

Kun nyt ensi kertaa käsikirjoitin ja ohjasin pienoisnäytelmällistä, tarinallista musiikkiprojektia, oli aluksi vaikea hahmottaa, miten ja missä järjestyksessä asioiden tuli kulkea, ja kuinka ne saisi johdonmukaisesti etenemään. Olennaista oli löytää rakenne, jolla kokonaisuus etenisi. Se muodostui seuraavanlaiseksi: kertominen- näyttämön tapahtuma- runon lausuminen- tilanteeseen kuuluva laulu- tai soittoesitys. Nämä eri osaset toki varioivat, ja joissakin kohtaa menivät lomittain tai yhtäaikaaisesti. Tuon perusstruktuurin hahmottaminen oli kuitenkin tärkeää, jotta pystyin runot suomennettuani työstämään kokonaisuuden koneelle. Minun oli välttämätöntä nähdä esityksen rakenne paperilla, jotta pystyin hahmottamaan, kuinka asiat konkreettisesti etenisivät, ja missä tarvittaisiin toisenlaista etenemisen kulkua.. Tämä työvaihe kaikinensa oli työläs, runojen suomennokset mukaan lukien.

Tätä rakennetta, sekä sen eri vaiheita ja siirtymiä pääsimme harjoittelemaan vasta muutamina päivinä ennen esitystä, jolloin pidimme yhteisharjoituksia. Sitä ennen minun oli toki pitänyt jo mahdollisimman pitkälle miettiä etukäteen tapahtuminen siirtymiä, kulkua, ja mitä missäkin tapahtuisi. Tiesin, että olin vastuussa kaiken vetämisestä, ja kun yhdessä harjoittelisimme, minun pitäisi tietää, mitä teemme kokonaisuuden eri vaiheissa ja milloin.

3.5 Yhteisharjoittelu ja konsertin kokonaisuuden kokoaminen

Yhteisharjoittelun aloitimme Maksimin kanssa jo kokeilevasti ensin Pietarissa huhtikuun matkallani, mutta etenkin vapun aikaan Joensuun seudulla hänen kvartetinsä Suomen kiertueen yhteydessä. Tällöin harjoittelimme kaikkia soololaulukappaleita pianon säestyksellä; niin Maksimin soololauluja, joissa minä säestin kuin myös minun soololauluja, joissa Maksim säesti sekä kaksiaänisiä laulujamme. Meidän onneksemme pääsimme jopa muutaman kerran käymään harjoittelemassa keskenämme Kuopion kaupungintalon salissa.

Ensimmäinen kokeileva ja tuntumaa antava yhteisharjoitus koko triolla pidettiin huhtikuun lopulla Vesannolla Maksimin Suomen kiertueen ansiosta. Muut yhteisharjoitukset pääsimme aloittamaan vasta 24.5 Vesannolla. Ensimmäisissä toukokuun lopun harjoituksissa kävimme vain läpi kappaleita; työstimme puhtautta ja yhteissointia, kappaleiden musiikillista ilmaisua ja päätimme soolokohdista kuten muistakin sovittavista asioista. Samana iltana myöhään pohdimme vielä Maksimin kanssa kuumeisesti viimeisten kappaleiden järjestystä sekä tarinan lopetuskappaletta, sillä kenraaliharjoituksemme ohjelmat piti tulostaa seuraavana aamuna.

Toisissa harjoituksissa yritimme ottaa jo vähän tarinaa ja sen muuta kulkua huomioon, jotta minä saisin tuntumaa tuohon edellä esittämäni kokonaisrakenteen hahmottamiseen. Tarinan kerronnan aikana näyttämöllä tuli tapahtua tarinaa vastaava asia, jonka jälkeen lausuin runon. Lausunnan jälkeen siirryimme Maksimin kanssa omiin instrumentteihimme, jotka vaihtuivat usein. Musiikin loputtua minun tuli hakeutua mikrofoniin ja jatkaa tarinan kerrontaa, jonka jälkeen lausuin taas seuraavan kappaleen runon, ja näin kaikki jatkui edelleen. Välillä tapahtumien kulku myös muuttui; saadaksemme kaiken intensiivisesti ja tunnelmallisesti etenemään, teimme esimerkiksi suoria siirtymiä nivoen kappaleita toisiinsa tai lausuen välillä vain runoa kappaleiden vielä soidessa. kaikki muutokset ja erilaiset siirtymäkohdat vaativat lisäharjoitusta.

Muistamista vaati myös rooliasujen vaihtamiset oikeissa kohdissa sekä monet pienet näyttämölliset yksityiskohdat. Tiedostimme jo suunnittelu- ja harjoitteluvaiheessa, että tässä taideprojektissa olisi ollut tilaa ja käyttöä paljon isommalle määrälle esiintyjiä ja muusikkoja, mutta nyt ”henkilöstöresurssimme” olivat minimaaliset ja näin oli pärjättävä.

Kolmansissa harjoituksissa kävimme kaiken ensimmäistä kertaa tarinoineen ja tapahtumineen karkeasti läpi, mutta kaikki oli vielä takeltelevaa. Minä olin aika häkeltynyt, kuinka pystyisin jo seuraavana päivänä kenraaliharjoitukseen, joka olisi samalla esitys. Sitä ennen meillä oli onneksi vielä yhdet eli neljännet harjoitukset. Sain olla kiitollinen, että kaksi ihanaa muusikkotoveriani tukivat minua neuvoineen miten vain pystyivät. Tuon vuorokauden aikana kuten kokonaisuudessaan viimeisten päivien aikana minun oli todella paljon ajatustyötä sekä ulkoa opettelua. Piti harjoitella koko käsikirjoitusta niin, että kykenin muistamaan koko ajan kuinka tarina jatkuu, mitä runoa alan lausua minkä laulun jälkeen, missä kohtaa vaihdan asua jne. Muistettavaa oli todella paljon.

Työstin käsikirjoitusta vielä noina päivinä selkeämpään muotoon, jotta pystyisin mahdollisimman helposti sitä käyttämään tukena esityksen kulkiessa. Maksimin kanssa meidän oli myös kerrattava tarkasti näyttämön tapahtumia, siirtymiä instrumentista ja asiasta toiseen, sillä hän ei osaa suomea, eikä hänellä ollut venäjänkielistä käsikirjoitusta, koska emme ehtineet sitä enää kokonaisuudessaan laatia hänelle. Monet siirtymäkohtiin ja pieniinkin yksityiskohtiin liittyvät asiat, saattoi huomata vasta yhteisharjoitusten läpimenoissa, joita ehdimme ennen harjoituskonserttia tehdä vain hädin tuskin kaksi kertaa.

Viimeisimmissä harjoituksissa työstimme vielä erään haasteellisen ”ylimenon” romanssista luostari- ja rukoustunnelmiin. Siinä aloitettuumme romanssin ”Varhain keväällä” Maksim laulamalla ja minä pianolla säestämällä, sello jatkaa soittoa minun ja Maksimin vaihtaessa instrumentteja. Maksim jatkaa romanssia flyygelillä minun kertoessa soiton päälle tarinan vuorosanoja, jotka vievät tunnelman kohti hengellistä kulminaatiokohtaa. Samanaikaisesti Maksim vaihkaa vaihtaa romanssin säestyksen hengellisen laulun alkusoittoon, jota minä alan laulaa suoraan lopetettuani kerronnan. Tämän kaltaisia kohtia meidän oli kokeiltava useampia kertoja yhteisesti, sillä ne olivat hyvin haasteellisia. Tämä opetti minua myös siihen, etten voi esityksessä keskittyä turhanpäiväisesti miettimään liikaa esimerkiksi omaa ääntäni, vaan kaiken tulee palvella taiteen kokonaisuuden välittämistä.

Sain olla tyytyväinen, että olin kappaleet tekstisisältöineen harjoitellut ja omaksunut jo aiemmin, koska tuossa viimeisten päivien harjoitteluvaiheessa olisi ollut enää mahdotonta opetella laulun sanoja ulkoa, tai keskittyä harjoittelemaan kappaleita äänellisesti. Sen sijaan tarinan tapahtumien ja kulun sekä kaiken tekstiosuuden etenemistä ja muistamista harjoittelin viimehetkiin saakka, jotta olisin mahdollisimman vähän riippuvainen käsikirjoituksestani ja saisin kaiken juohevasti sujumaan.

Tätä kokonaisuutta ja läpimenoa olisi toki ollut hyvä päästä kokeilemaan jo aiemmin keväällä, jolloin olisi jäänyt aikaa miettiä mahdollisia parannuksia. Minulle kerääntyi paljon painetta viimeisille päiville ennen konserttia, koska kokonaisuus oli mahdollista hahmottaa vasta harjoitellessamme yhdessä. Tässä tilanteessa minun oli omaksuttava esityksen kulku kaikkine siirtyminen todella nopeasti niin mielessäni kuin konkreettisesti. Pitkien välimatkojen sekä kiireisten aikataulujen vuoksi emme valitettavasti löytäneet aiemmin yhteistä harjoittelu-aikaa.

Ajattelin, kuinka paljon helpompaa olisi ollut koota tavallista konserttia ja harjoitella vain musiikkikappaleita sitä varten. Tässä projektissani työmäärä oli siihen verrattuna paljon suurempi, koska eri tekemisen osa-alueiden työstäminen sekä niiden yhdistäminen veivät todella paljon aikaa. Tiesin haastaneeni tällaisella poikkitaiteellisella projektilla itseni hyvin kokonaisvaltaisesti, ja lisäksi vielä konsertin järjestäminen ja mainostaminen olivat yksi sen osa-alueista.

Onneksi minulla oli apunani kokemus venäläisen kulttuurin iltojen järjestämisestä kotipaikkakunnallani Vesannolla, jossa olimme yhdessä Venäjän ystävien kanssa järjestäneet kaksi venäläisen kulttuurin iltaa vuonna 2017. Olin ollut päävastuussa iltojen järjestämisestä, ohjelmasta, juontamisesta ja musiikkiesityksistä, joissa myös esiinnyin. Olin saanut niistä paitsi organisointikokemusta niin myös itseluottamusta juontamisesta, mikä oli tärkeää tätä opinnäytetyökonserttiani varten, jossa musiikkiesitysten lisäksi minulla oli paljon puheosuuksia.

3.6 Konsertin mainostaminen

Yksi osa konserttiin valmistautumista oli sen konkreettinen järjestäminen, jonka hoidin lähes itsenäisesti. Mainoksen tein kaksi ja puoli viikkoa ennen konserttia ja se vei yhden sunnuntai-ilta-päivän ja illan. Se oli pientä tuskittelua, koska ensimmäistä kertaa tein oikean mainoksen. Valitettavasti triokokoonpanostamme ei ollut olemassa vielä yhteiskuvaa, joten piti pikaisesti kaikilta pyytää erilliset kuvat, minusta otettiinkin kuva vasta tuona samana päivänä. Oli kuitenkin hyvä opetella ensimmäistä kertaa tekemään mainosjuliste. Jaoin niitä puolitoista viikkoa ennen konserttia eri paikkoihin Kuopiota; kirjastoihin, kahviloihin ja muualle ilmoitustauluihin. Konserttiohjelman kokosin vasta yhteisharjoituksiemme jo alettua toukokuussa ja sen kanssa tulikin kova kiire.

Kirjoitin konserttiedotteen Savon Sanomiin ja lähetin sen muutamia päiviä ennen konserttia ollen yhteydessä ensin lehden kulttuuritoimittajaan. Häneltä varmistin oliko triomme valokuva sopiva ja ehtisivätkö he varmasti julkaista tiedotteen. Mielestäni siitä tuli hyvä; korostin tenorilaulajaamme Maksim Mostovoyta, joka laulaa Kuopiossakin suosiota saaneessa Konevitsa-kvartetissa ja lisäksi toin esille konsertissa kulkevan rakkaudesta kertovan tarinan. Uskoakseni Konevitsa-kvartetin keväällä 2018 saaman suosio sekä kenties ihmisten kiinnostus venäläistä musiikkia kohtaan vaikutti niin, että

yleisöä saapui paikalle 150 henkeä. Tämä ylitti kaikki odotuksemme ja yllätti meidät esiintyjät kuten myös konserttia kuuntelemaan tulleen perheeni.

3.7 Konserttipäivä, esityksen kulku sekä omat tuntemukseni konsertin edetessä

Kun 29.5. opinnäytetyökonserttipäivänä klo 17 jälkeen ihmisiä alkoi jo saapua Kuopion kaupungintalon saliin, alkoi jännitys ja tunnelma tiivistyä. Hädin tuskin olin ehtinyt tuona päivänä edes ääntäni avaamaan, sillä päivä oli ollut äärimmäisen kiireinen; aamupäivällä ohjelmien tulostus, Maksimin Suomen vierailun tavaroiden sekä esitykseen kuuluvan rekvisiittamme pakkaaminen autoon, yhden uuden kappaleen pikainen harjoittelu konserttia varten, tunnin ajomatka Kuopioon, rekvisiitan autosta saliin kantamiseen ja esille panemiseen, akustiikan kokeilu, instrumenttien sijoittelu ja muista esitykseen kuuluvista yksityiskohdista huolehtiminen. Tämä kaikki oli vähän liian paljon samalle päivälle ennen isoa konserttia.

Puoli kuudelta pääsin vasta vaihtamaan asuani, meikkaamaan ja kampausta tekemään, enkä ollut vielä lainkaan varma, mitä yleisölle sanoisin vajaan puolen tunnin kuluttua tervehdyssanoiksi. Kun ihmisiä sitten alkoi jatkuvana jonona saapua jo saliin, en ollut ehtinyt edes konserttiasuuni pukeutua, ja pienoinen paniikki alkoi vallata sydäntäni. Siskoni tuli onneksi avuksi laittamaan minulle kampausta ja sanomaan rauhoittavia sanoja, minkä aikana ehdin nipin napin hiukan syödä salaattia; nälkä oli hirveä ja voimia iltaan tarvittaisiin.

Kuopion kaupungintalon 200-paikkainen sali oli melkein täynnä, kun astuimme estradille Juhan ja Maksimin kanssa. Olin häkeltynyt ja erittäin jännittynyt, sillä tiesin, että edessä olisi melkoinen urakka kahdella eri instrumentilla esiintyen, tarinaa kertoen ja laulujen runoja muistellen ja lausuen. Tunsin olevani siinä niin auki ja paljas kaiken yleisön edessä ja kaiken sen edessä, mitä olin itsestäni tuleva antamaan eri ilmaisun muodoilla. Tiesin, että tulisin heittäytymään esitykseen täysillä, muuta vaihtoehtoa onnistumiseen ei olisi. Haasteellista olikin se, että piti heittäytyä täysin tuntein, mutta samanaikaisesti ajatus ja keskittyminen eivät saaneet herpaantua hetkeksikään. Jokaisen kappaleen jälkeen oli heti oltava skarppina, missä kohtaa tarinaa olemme ja mitä tulee seuraavaksi sanoa, ja lausua ulkoa tarinan ohella runoja. Minulla oli toki käsikirjoitus ja runojen sanat edessäni koko ajan, mutta kuten olin harjoitellessaja kenraaliesityksessä huomannutkin, ei katseeni millään meinannut löytää käsikirjoituksen oikeisiin kohtiin kappaleiden esitysten välissä. Ei olisi ollut myöskään yleisöystävällistä eikä niin aidontuntuista, jos olisin tähyillyt paljon tekstiä. Siksi olinkin varautunut siihen, että lähes kaiken kertoisin ja lausuisin ulkoa.

Ensimmäinen alkukappaleemme lähti turvallisesti käyntiin. Laulu oli aika varma minulle äänellisesti ja sitä oli mukava esittää. Sen jälkeen oli alkusanojen vuoro. Onneksi kykenen esiintymistilanteissa vastaanottamaan yleisön niin esiintyen kuin puhuenkin, ja kyllähän ne oikeat sanat sieltä kumpusivat. Toivotin kaikki tervetulleiksi, esittelin meidät esiintyjät ja kerroin tämän konsertin erityisluonteesta. Kun tarinan musiikki lähti käyntiin ja pääsin kertomaan ensimmäisen laulun runoa, tunsin kuinka sanat ja ilmaisu minusta lähtivät soljumaan, ja tunsin olevani omassa roolissani ja pääsin vauhtiin.

Konsertti lähti sujumaan mielestäni hyvin. Keskityin tarkasti, jotta kaikki siirtymät ja vaihdot sekä muistamista vaativat asiat kuten myös asujen vaihdot saattoivat onnistua sujuvasti ja jotta kykenin tunnelmallisesti kuljettamaan tarinaa. Myös mikrofonin sijoitus ja käyttö oli mietitty ja harjoiteltu etukäteen, ja esityksessä onneksi jo luontevasti muistin sen käytön. Välillä olin ehkä liiankin kiireinen musiikkiesitysten jälkeen hamuamaan mikroфонia käteeni ja jatkamaan tarinaa. Toisaalta näin esitys pysyi hyvin sujuvana ja eteenpäin kulkevana. Pyrin noilla nopeilla siirroilla myös siihen, etteivät ihmiset taputtaisi paljon esitysten välillä.

Oma soolopianoesitykseni jännitti minua musiikkikappaleista eniten, ja sen onnistuneen soiton jälkeen olin jo rennempi. Laulaminen tuntui vähän vaikealta, koska kaiken tekemisen hektisyyden keskellä en tuona päivänä ollut ehtinyt keskittyä ääneeni enkä saada siihen riittävää kontaktia. Myös se, että en esityksen aikana ehtinyt yhtään hengähtää, vaan oli siirryttävä koko ajan ilman taukoja tekemisestä toiseen vaikutti niin, ettei ollut rauhaa omalle äänelle. Jännitin myös esityksen kokonaisuuden onnistumista. Silti ehkä kaikkein vapautunein konsertissani tunsin olevani laulaessani. Silloin koin olevani omassa roolissani, ja ilmaisu tuli luontevasti, koska olin sisäistänyt esityksen kappaleet hyvin.

Pianolla säestäessäni pyrin olemaan tarkkana yhteissoiton suhteen. Kaupungintalon isolla flyygelillä soittaminen oli myös haasteellista siksi, että laulajaa säestäessä siitä melkein väistämättä lähti liikaa ääntä, vaikka minä ja Maksim molemmat yritimme mahdollisimman varovaisesti soittaa. Minusta yhteismusisointi kaiken kaikkiaan tuntui menevän hyvin.

Esityksen keskivaiheilla istuessani flyygelin äärellä tunsin suurta fyysistä väsymystä sekä kipua kehossani, joka ei ole ihan kunnossa. Hetken ajan ajattelin, kuinka jaksaisin vetää esityksen loppuun saakka. Enkä ihmettele uupumusta, olihan takana todella pitkä aherruksen putki, joka oli tuon hektisen päivän sekä edellisten harjoituspäivien aikana vain tiivistynyt ja saamassa kohta päätöksensä. Lisäksi suuren yleisön ja opinnäytetyötilanteen tuoma jännitys ja itse esitys olivat jo sinällään vaatineet paljon voimia.

Kun konserttimme tarinassa kirjailija oli palaamassa kotiin matkaltaan, saatoin jo vähän rentoutua; nyt tiesin, että kaikki onnistuisi loppuun saakka, ja urakka oli jo loppusuoralla, vaikkakin joka hetki vaati yhä tarkkaa keskittymistä. Tosin, sattui siinä loppuosassa pieni hätäaunnyksen paikkakin, jota yleisö ei välttämättä huomannut; minun piti ojentaa Maksimille eli kirjailijalle saapunut kirje, mutta kirjepä ei meinannutkaan löytyä. Selkä yleisöön päin kuiskutin Maksimille hätäaunntyneenä, minne hän on kirjeen laittanut, ja löytyihän se viimein nuottien lomasta. Siitä eteenpäin koko esiintyminen oli yhtä iloa ja juhlan tuntua, koska tiesin, että kaikki olisi jo onnistunut, ja nyt sai vain nauttia esiintymisestä!

Laulaessamme Maksimin kanssa ”Isä meidän” -kappaleen aikana kynttilät käsissämme, minä huntu hiuksilla, vilkuilin hiukan eturivin yleisöön ja huomasin, että monet ihmiset kuten myös äitini oli hyvin liikuttuneen näköinen. Kerrottuani tarinan lopun ja sen elämää kiittävät sanat, aloitimme viimeisen kappaleen hyvin juhlavissa tunnelmissa; tunsimme että yleisö oli mukanaamme. ”Kun

kuljen virtaavan joen rantaan, katselen vierelläni istuvaa rakasta elämäntoveriani sekä elämämme satoa, varttuneita lapsiamme. Ja mikä kiitollisuus minulla on koko elämää ja äiti-maata kohtaan, joka on kaiken tämän meille antanut!” Näiden sanojen laulaminen tuntui todella juhlaa, ja koin, että tunteemme välittyi kuulijoillekin.

Päätettyämme viimeisen laulun yleisö alkoi nousta seisomaan ja osoittamaan suosiotaan. Se oli ihmeellinen hetki minulle ja koko triollemme, ja siinä kulminoitui todella suuren työn ja uskalluksen määrä; konserttia olimme valmistelleet suurella sydämellä ja luomisen innolla, välillä myös tuskalla, ja olimme halunneet uskoa, että tämä on jotakin, mitä kannattaa jakaa ihmisille. Tuntui kuitenkin ihmeelliseltä, että esityksemme oli merkinnyt kuulijoille näin paljon, ja meidän muusikoiden yhteinen ilo onnistumisesta oli suuri. Tunsin myös, että olin antanut itsestäni enemmän kuin kaiken niin koko projektin luomiseen kuin tähän konsertin esitykseenkin ja fysiikkani oli ollut jo vähällä pettää kesken. Olimme kuitenkin saaneet kaiken vietyä onnellisesti loppuun ja pystyneet ilmaisemaan haluamamme, ja se sai kuulijoilta vastakaipun. Useat ihmiset tulivat kyönelet silmissä halaten kiittämään, ja eräs nainen painoi itkien käteeni pienen ikonin kiitoslahjaksi.

Kuva 3: Juhlan tuntua; tarinamme viimeinen kappale, kansanlaulu ”Kun saavun virtaavan joen rantaan”. (valokuva: Anna-Mari Nissinen)

4 KONSERTIN JÄLKEEN

4.1 Projektin tavoitteiden täyttyminen ja jälkimietteet

Konserttiprojektin onnistuminen ja taiteemme realisoituminen sekä sen saama lämmin vastaanotto tuntui uskomattomalta ja mahtavalta. Vasta vähitellen kesän aikana ymmärsin – kuten nyt tätä kirjoittaessani ja uudestaan läpikäydessäni – kuinka valtava työ tuli tehtyä, ja miten kokonaisvaltaisesti olin heittäytynyt projektin luomiseen.

Kun tuona lokakuuisena mökkiyönä vuonna 2017 mielessäni oli syntynyt tarina, jonka ympärille hahmottuivat venäläiset laulut minussa oli herännyt suuri tarve luoda ideasta kaunis ja ihmisiä koskettava musiikillinen taidekokonaisuus. Tämä haave oli nyt toteutunut, ja olimme yhdessä triollamme saaneet aikaan sen, mitä olin niin vaalien kuljettanut mielessäni ja työstänyt tuosta mökkiyöstä lähtien. Tämä loi minuun uskoa omien luovien ideoideni toteuttamiseen. Olin hyvin kiitollinen, että minulla oli ollut välttämätön tarve ja mahdollisuus luoda opinnäytetyöprojekti, joka antoi tarpeen ja uskalluksen toteuttaa ideani. Se antoi minulle myös rohkeutta pyytää projektiini toivomiani muusikoita mukaan. Heille puolestaan selkeä opinnäytetyö päämääränä antoi lisämotivaatiota osallistua projektiin.

Ensimmäistä kertaa elämässäni olin esittänyt oman täyspitkän konsertin; esiinnyin siinä kahdella eri instrumentilla, joista molemmat vaativat omanlaistansa keskittymistä, ja jotka olivat vaatineet omaa harjoitteluaan. Suurimmaksi haasteeksi koin kuitenkin tarinan kertomisen ja puhumisosuuksien kuljettamisen intensiivisesti kuin kaiken punaisena lankana, jotta konsertti toimisi uskottavana kokonaisuutena. Haasteellista se oli erityisesti siksi, että minun täytyi koko esityksen ajan vuorotella taukoamatta musiikkiesitysten ja kerronnan välillä. Myös runojen ulkoa lausuminen, näytelmällisyyteen liittyvät asiat, siirtymät ja eri vaiheet sekä pukujen vaihdot olivat lisänneet esityksen vaativuutta. Monen eri osa-alueen oli pitänyt lokahtaa kohdilleen, jotta esitys pysyi onnellisesti koossa. Saimme triollamme kaiken tämän mielestämme toimimaan sujuvasti tunnelmallisena esityksenä, joka sai ihmiset palautteen perusteella nauttimaan taiteestamme. Olimme tällä konsertilla ylittäneet tärkeimpään tavoitteeseemme, ja se ilahdutti ja liikutti.

Vaikka olimmekin hyvin iloisia ja tyytyväisiä konserttimme onnistuneeseen kokonaisuuteen, niin toki halusimme kehittää sitä eteenpäin. Oli hyvin mielenkiintoista kuulla ensimmäistä kertaa konsertistamme tehtyä videonauhaa. Laulamisen tai soittamisen suhteen ei tapahtunut yllätyksiä, vaan kaikki toimi varsin hyvin. Tosin huomasin, että parissa kohtaa kaksiaaniä laulujamme, joissa ei ollut pianosäestystä yhteissoinnin puhtaus ei pysynyt koko ajan. Tähän panostimmekin seuraavia esityksiämme varten.

Itselläni oli tuona iltana vähän vaikea laulaa, koska esityspäivä samoin kuin edelliset päivät olivat olleet kiireiset kaikkein valmistautumisineen ja muistettavine asioineen. Omaan ääneeni olin ehtinyt kaikkein vähiten keskittyä. Olin jännittänyt koko kevään sitä, oliko laulamiseni taso sitä luokkaa, että minulla oli varaa Kuopion kaupungintalon salissa sitä esitellä. Mutta olin kaikista tuon konsertin

haasteista ja esityshetken vaativuudesta huolimatta kyennyt laulullisesti tasoon, joka oli riittävä hienon kokonaisuuden luomiseksi. Se oli minulle tärkeä asia. Olin panostanut paljon laulamisen harjoitteluun kuluneena keväänä, mutta ymmärsin myös, että laulamisen teknisyyksi ei ollut merkityksellisin asia esiintyessä eikä etenäkään tässä esityksessä ja kokonaisuudessa. Tärkeämpää on se, mitä laulamisaan ilmaisee, kuinka syvällä on kappaleiden sisällä, ja kuinka niitä välittää. Väsymyksestä huolimatta nautin tuona iltana laulamalla esiintymisestä ja ilmaisemisesta.

Videotallenteesta huomasin myös, että jännityksissäni puhuin ja kerroin tarinaa vähän liian nopeasti ja hätäisesti – huonokuuloisen olisi ehkä ollut vaikea saada selvää kerronnastani. Saatoinkin kuitenkin aistia videotallenteesta, että kykenin luomaan tarinan kerronnallani intensiivisen tunnelman. Lavalla ollessani kyllä tunsinkin ja tiesin, että heittäydyin tekemiseeni täysillä, ja luulen sen välittyneen kuulijoille.

Mielestämme Kuopion kaupungintalon koristeellinen sali sekä sen akustiikka sopivat loistavasti sekä esitykseemme että tuon tarinan ajan henkeen 1800-luvun Venäjälle. Olimme ylpeitä pienestä mutta luullakseni riittävästä rekvisiitasta; pienestä koristepöydästä, kultaisesta tarjottimesta ja kultaisesta kupista sekä pienestä kukkakimpusta, jotka kävivät kuin valetut yhteen kaupungintalon kauniin salin kanssa. Tuon ajan Venäjällä usein järjestettiin pienellä kokoonpanolla kotikonsertteja tai niin sanottuja salonkikonsertteja, joissa saattoi kuulua sekä klassisia, että kansanläheisempiäkin kappaleita ja käyttöromansseja. Sellon pehmeä ääni, pieni kokoonpanomme, kappalevalintamme sekä asumme sopivat myös tuon ajan salonkihenkeen, ja se tuli mielestämme hyvin esille tässä kauniissa akustisesti upeassa salissa.

Vaikka kaikki siirtymät ja tapahtumat olivat onnistuneet harjoittelemamme mukaisesti, huomasimme kuitenkin joistakin niissä kehitettävää. Päätimme myös, että seuraavaan esitykseen varmistamme huolella kaikkien siinä tarvittavien tavaroiden paikat, jotta kirjettäkään ei tarvitsisi kesken esityksen etsiä. Kävi myös ilmi, että Maksim ei kieliongelman vuoksi osannut ottaa medaljonkia rintataskustaan täsmälleen oikealla hetkellä. Siskoni kertoikin, että häntä oli alkanut naurattaa tuossa kohdassa. Löytyihän se medaljonki, mutta päätimme, että jatkossa puhuisin tuollaisissa kerronnan ja näytelmällisyyden tarkkaa vastaavuutta vaativissa kohdissa hyvin hitaasti. Kenties voisin myös lausua tärkeimmän sanan tai lauseen venäjäksi, olihan tarina joka tapauksessa Venäjälle sijoittuva.

Lopussa olisivat paremmat kiitossanat olleet paikallaan niin hienojen suosionosoitusten päätteeksi. Olin unohtanut ajatella sitä, mutta onneksi Maksim kehotti minua kiittämään yleisöä, kun aplodit yhä encores esityksen jälkeenkin jatkuivat. Olin itse hyvin liikuttunut konsertin saamista suosionosoituksista sekä kyynelsilmäisistä kiitoshalauksista.

Tämä projekti ja prosessi oli osoittanut, miten pitkä aikaa ja kärsivällisyyttä vaativa tällainen poikkitaiteellinen projekti voi olla. Nyt myös tiedän, mitä asioita olisi tärkeää päästä jo varhaisemmassa vaiheessa työstämään, ja kuinka paljon aikaa, ja millaista työtä mikäkin projektin osa-alue vaatii. Jos meillä olisi ollut mahdollisuus harjoitella kokonaisuutta koko triolla jo aiemmin

kevällä, olisi ollut aikaa rauhassa valmistautua esityksen eri osa-alueisiin, sen kokoamiseen ja itse konserttiin. Silloin olisin luullakseni ehtinyt nauttia enemmän koko prosessista; sekä yhteistyöstä ja harjoitteluista Maksimin ja Juhan kanssa, mitä olin innolla odottanut, että itse konsertin esityksestä Kuopiossa. Olisimme myös ehtineet huolellisemmin valmistautua joihinkin asioihin yksityiskohtia myöten.

Olen todella kiitollinen tämän projektin kautta rakentuneesta yhteistyöstä kahden loistavan muusikon kanssa. Heiltä sain paljon uutta kokemusta, ja heidän kanssaan oli erittäin mielenkiintoista työskennellä. Olen onnellinen nyt, että tämä yhteistyö on saanut siivet alleen ja kehittymässä laajemmaksi musiikilliseksi yhteistyöksi. Olemme tehneet jo uusia suunnitelmia tuleville projekteille ja konserteille, joita olemme tätä kirjoittaessani jo osittain päässeet toteuttamaan.

Kesällä 2018 esitimme jo kertaalleen tämän näytelmällisen konsertin ”Varhain keväällä” Laukaassa ja Vesannolla, joissa se sai myös lämpimän vastaanoton. Konsertillamme vaikuttaisi siis olevan kysyntää ja niinpä meillä on nyt suunnitteilla ja tavoitteena luoda tällä esityksellämme konserttikiertue kesälle 2019. Olemme myös tiedostaneet, että taideprojektissamme olisi tilaa ja käyttöä paljon isommalle määrälle esiintyjä ja muusikkoja, ja että siitä voisi koota isommankin musiikkinäytelmän. Olemmekin ajatelleet esittää sitä yhteistyöksi eräälle musiikkiteatterityhmälle.

Maksim Mostovoy'n kanssa pääsimme kokeilemaan tänä kuluneena kesänä 2018 jo muiden venäläisten ja suomalaisvenäläisten konserttien luomista yhteistyössä, ja yhteiskonserttiemme on tarkoitus viimeistään kesällä 2019 jatkaa. Tämän projektin seurauksena minulle on siis avautunut ja edelleen kehitteillä tärkeää muusikon ammattiini liittyvää suuntaa ja perspektiiviä, ja se tuntuu hienolta.

Yhteistyössä taitavien musiikin ammattilaisten kanssa jouduin haastamaan itseäni kyetäkseen toimimaan heidän kanssaan mahdollisimman tasavertaisena muusikkona. Tästä sain pontta ja tahtoa omaan tekniseen sekä musiikilliseen harjoitteluuni ja edistymiseeni. Se auttoi minua yltämään omiin henkilökohtaisiin tavoitteisiini kehittää itseäni laulajana, pianistina ja yhteismusisoijana.

Konsertin järjestäminen oli ollut yksi osa sekä ammatillista että opintojeni päättämiseen kuuluvaa tavoitetta ja se toteutui odottamaani paremmin. Konsertin mainostaminen oli ilmeisesti onnistunut – siitä kertoi salin täysi yleisö.

Olin iloinen, että olin tarinallani ja siihen kuuluvilla tunnelmilla ja musiikilla voinut tuoda esille otteita venäläisen kulttuurin kauneudesta. Uskoisin tämän tietoisuuden huomaamatta, mutta vääjäämättä tukevan myös tavoitteekseni asettamaani suvaitsevaisuusteemaa. Tämän toteutumista on kuitenkin miltei mahdotonta näkyvästi mitata tai osoittaa, ja se kantaa varmasti hedelmäänsä vasta vuosien saatossa.

Yhteisöllisyyden tavoitteen saavuttaminen on näkynyt selvemmin esittäessämme tätä konserttia muun muassa kotipaikkakunnallani Vesannolla. Konsertti sinällään toki on jo itsessään aina

sosiaalinen tapahtuma ihmisten kerääntyessä yhteen saman asian tiimoilta. Itse tykkään, jos konserttini yhteydessä on mahdollista järjestää kahvitarjoilu. Tämä tarjoaa kuulijoille mahdollisuuden päästä jakamaan kokemuksiaan niin toistensa kuin meidän muusikoidenkin kanssa. Monelle on myös tärkeää tulla ilmaisemaan kiitoksensa ja tuntemuksensa konsertista.

4.2 Koonta ja kiitossanat

Venäläisen musiikin konserttiprojekti oli minulle seurausta ja jatkumoa jo teini-iästä alkaneesta kiinnostuksesta ja tutustumisesta venäjän kieleen, venäläiseen kulttuuriin ja ihmisiin, ja vuosien myötä kielen ja kulttuurin tuntemukseni on edelleen syventynyt. Venäläinen musiikki tuli minulle läheiseksi erityisesti laulamisen ja lauluopintojeni kautta, ja tämän projektimme myötä olen päässyt siihen vielä syvällisemmin sisälle. Iloitsen siitä, että rakkauteni venäläiseen kulttuuriin ja musiikkiin ja siitä kehkeytynyt konsertti-ideani sai mukaansa kaksi hienoa muusikkoa, joiden kanssa pystyimme yhdessä luomaan ja esittämään ihmisille elämyksellistä taidetta. Tuntemukseni naapurimaan kielestä ja kulttuurista sekä sen musiikista, taiteesta ja ihmisistä antaa minulle mahdollisuuden aidosti esittää, tulkita ja ilmaista maan musiikkia ja kulttuuria. Uskon, että tämä välittyy kuulijoille.

Projektillani toin esille venäläistä kulttuuria taiteen lisäksi myös kirjallisen työni kautta. Esitelmäni venäläisestä romanssista ja kansanlaulusta toi suomen kielelle ja Suomeen sellaista tietoa venäläisestä taiteesta, jota täällä ei aiemmin ilmeisesti ole ollut.

Opinnäytetyöprojektillani oli minulle suuri merkitys niin näytelmällisen konserttimme esityskokemuksena kuin luovana, innoittuneena ja työntäyteisenä poikkitaiteellisena prosessina. Sain siitä paljon ammatillista ja musiikillista kokemusta oman projektin tekemiseen, esittämiseen ja järjestämiseen. Konsertin onnistumisesta sain luottamusta ja uskoa taiteellisiin ja musiikillisiin mahdollisuuksiini sekä niiden toteuttamiseen.

Haluan esittää tässä lämpimät kiitokseni kaikille niille ihmisille, jotka ovat auttaneet minua tämän konserttini ja työni luomisessa: Maksimille erityinen kiitos hänen korvaamattomasta osallistumisestaan ja avustaan projektiin; lauluopetuksesta, musiikillisesta ohjauksesta, avusta musiikin ja tarinan yhteen sovittamiseen sekä miespääosan esittämisestä, laulamisesta ja soittamisesta konsertissa. Kiitos hänelle myös siitä, että hän valoi minuun uskoa tämän projektin onnistumiseen niinä hetkinä, kun epäilin ideaani tarinasta. Juhalle lämmin kiitos, että hän kaikkien kiireidensä keskellä löysi aikaa tähän projektiin ja tuli luomaan konserttia tunteikkaalla sellonsoitollaan ja pitkällä kokemuksellaan, ja antoi tärkeitä neuvoja ja tukea esitykseen.

Olen kiitollinen koulutukselleni Savonia AMK:ssa siitä, mitä se on vaatinut minua tekemään valmistuakseni; juuri se antoi riittävän suuren tarpeen ja sysäyksen ryhtyä toteuttamaan tätä projektia. Kaunis kiitos Anna-Maria Pekkiselle opinnäytetyöni ohjauksesta ja kaikesta vaivannäöstä valmistumiseeni; 800:n metrin maaliviiva on nyt jo miltei ylitetty!

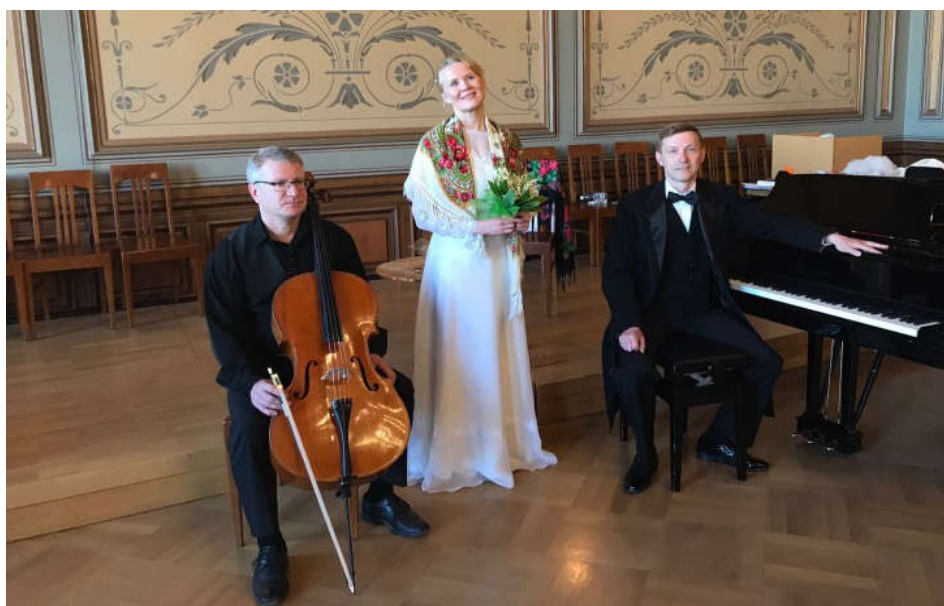
Suuri kiitos miehelleni Jevgenille konserttimme videotallenteesta, kaikesta teknisestä avusta ja vaivannäöstä projektiimme sekä siitä, että hän jaksoi tukea minua koko opinnäytetyöprosessini ajan.

Äidilleni, siskolleni ja veljelleni lämmin kiitokseni, että tulitte konserttiini. Juhlani tuli todellinen, kun tiesin teidän olevan läsnä. Oli liikuttavaa nähdä äitini kyynelsilmäisenä konserttisalin eturivissä, veljeni myymässä lippuja ja antamassa minulle ”karhunhalausta”, ja oli ihanaa, että siskoni tuli Leipzigista saakka kuuntelemaan konserttiani ja rauhoittamaan minua ennen esitystä. Muistan kiitoksissani edesmennyt isääni, joka olisi nyt onnellinen tietäessään minun valmistuvan musiikkipedagogiksi. Kiitokset kummitädilleni ja hänen miehelleen, jotka tulivat yllätyksenä matkan takaa konserttiini. Minulle oli hyvin merkityksellistä, että te kaikki olitte läsnä tässä tärkeässä hetkessäni.

Lämmin kiitos vesantolaisille venäläisten kulttuuri-iltojen kollegaystäville; Pekka Vepsäläiselle kielioppikertauksesta ja neuvoista, ja Tuulikki Vilhuselle rekvisiitastamme sekä teille molemmille siitä, että luodessamme yhdessä kulttuuri-iltoja sain tärkeää oppia ja kokemusta projektin järjestämisestä ja toteutuksesta.

Ja lopuksi sydämellinen kiitos Raisa Moshnikovalle, joka kauniilla laulullaan ja yhteisillä lauluhetkillämme avasi minulle nuoruudessani tien venäläisen romanssin maailmaan.

Nyt tänään, juuri ennen näiden sanojen kirjoittamista pakkasin ”Varhain keväällä” -konsertin rooliasujamme pukupussiin palauttaakseni ne seuraavana päivänä takaisin. Tunsin haikeutta sydämessäni silitellessäni esityksemme valkoisen morsiusmekkoni kukkasia ja helmoja ja aistiessani vielä yhä kaiken sen yhteisen esiintymisen touhun ja riemun sekä itseni tuossa roolissa. Muistellessani tätä valtavan antoisaa ja nyt niin muistorikasta matkaa taideprojektimme parissa saatoin vain todeta, että vaikka rankkaa oli ollut, mutta silti aivan suurenmoista; lähtisin milloin tahansa tuon kaiken tekemään uudestaan! Ja olen iloinen, että jatkoa seuraa.

Kuva 4: Konsertin jälkeen. Juha Nuoranne, Anu-Kaisa Ageenko ja Maksim Mostovoy.
(Valokuva: Heikki Nissinen)

LÄHTEET

- AGAPOVA, A. 2014. Šašina Jelizaveta Sergejevna, biografija. Saatavissa: <http://www.bard.ru.com>
- BAREFIELD, R. 2018. Artist biography. Saatavilla: <http://www.allmusic.com>
- BROWN, D. 2006. Tchaikovsky; The man and his music. London: Faber and Faber Limited.
- DOLGUSHINA, M. 2004. U istokov ruskovo romansa: Kamernaja vokalnaja kultura Aleksandrovskej epohi. Rossiskij institut istorij iskustva i gosudarstvennij, pedagogicheskij institut. Vologda: Kn. Nasledie. (Venäjän taiteen historian instituutti ja Valtiollinen pedagoginen instituutti, Vologda)
- DOLGUSHINA, M. 2010. : Kamernaja vokalnaja muzyka v Rossii pervoj poloviny XIX veka: K probleme svjazej s evropeiskoj kulturoj: dissertatsija doktora iskustvovedenija (Federalnoe gosudarstvennoje nauchno-isledovatel'skoje uchrezhdenie "Rosiskij institut istorij iskustv"). Sankt-Petersburg. Taiteen tutkimuksen väitöskirja, (Valtion federaation tutkimustieteellinen laitos- "Venäjän taiteen historian instituutti") St.Petersburg.
- DOLGUSHINA, M. 2018. Ruskij bytovoje romans pervoj poloviny 1800- veka. (Po dissertatsii, väitöskirja) Saatavissa: <http://musike.ru/rml/romance>
- DRUSKIN, M; TSEDOKOV, E. 2016. Eduard Frantsevitš Napravnik. Saatavissa: <http://www.belcanto.ru/npravnik.html>
- DZUBINSKAJA, O. (toim.) 1996. Ruskij Romans. Moskva: Denis-Alfa.
- FENCHENKO, V. 1984. M. I. Glinka. Romansy v ispolnenij russkih izvestnyh ispolnitelej (Film, SSSR)
- KELDISH, J. 1954. Istoria ruskij muzyki, T.5. Moskva: Muzgiz.
- KOMISSARSKAJA, M. 1974 Russkaja muzika XIX veka. Moskva: Znanie.
- MOUNTFIELD, D. 1990. Tšaikovski; Pjotr Iljitš Tšaikovski 1840-1893. Hong Kong: The Hamlyn Publishing Group Limited. Suom. Painos Helsinki: Tammi
- NIKITIN, K. 2018. Pevets chistoj beskoristnoj dushi. Saatavissa: <http://www.rodon.org/mus/chesn/biog.htm>
- NOVITSKAJA, N., ROGALSKAJA, O. 2016. Disk-kolleksija, Ruskaja Muzika. St. Petersburg: Kompozitor.
- Romanssin historia (tuntematon tekijä) Saatavissa: http://www.letopis.info/themes/music/istorija_romansa.html
- SWAN, J. 1973. Russian Music and its sources in chant and folksong. London: John Baker LTD.
- TARANJUK, O. 2018. Chto takoe romans; munitsipalnoe obsheobrazovatelnoe uchrezhdenie, (tieteellinen artikkeli) Saatavissa: https://taraniuk-stalsch21.edumsko.ru/folders/post/chto_takoe_romans
- VASINA-GROSSMAN, V. 1956. Ruskij klassicheskij romans XIX-veka. Moskva: Izdatel'stvo Akademii Nauk SSSR (Neuvostoliiton Akatemian kustantamo).

LIITTEET (4): KONSERTTITIEDOTE, JULISTE, KÄSIOHJELMA JA VIDEOTALLENNE

Liite 1: Konserttitiedote Savon Sanomissa

Liite 2: Mainosjuliste

Liite 3: Käsiohjelma

Liite 4: Konsertin videotallenne

Liite 1

Konserttitiedote. Lähettämäni tiedot konserttitiedotetta varten (lähetetty 25.05.18) julkaistu Savon Sanomissa 27.05.18.

Venäläisen musiikin konsertti

Kuopiossa saadaan nauttia aidosta ja elämyksellisestä venäläisen musiikin konsertista, kun tunnetun pietarilaisen Konevitsa-kvartetin tenori-laulaja Maksim Mostovoy saapuu esiintymään yhdessä paikallisten taiteilijoiden laulaja-pianisti Anu-kaisa Ageenkon ja sellisti Juha Nuoranteen kanssa.

Konsertin monipuolinen ohjelma koostuu venäläisistä romansseista, kansanlauluista ja hengellisistä sävelmistä, jotka punoutuvat yhteen rakkaudesta kertovan tarinan siivittäminä. Tunnelmat vievät kuulijan aina Venäjän aroilta ja iltanuotioilta hääseremoniaan saakka. Venäläisen musiikin konsertti tiistaina 29.05.18 Kuopion kaupungintalon salissa. Vapaa pääsy. Ohjelma 5 e (opiskelijat ilmainen).

(Valokuva: Jevgeni Ageenko) Vas. Juha Nuoranne, Anu-Kaisa Ageenkoja ja Maksim Mostovoy.

Varhain keväällä *То было раннею Весной*

Venäläisen musiikin konsertti *ti 29.5 klo 18*

Kuopion kaupungintalon salissa

*Venäläisiä romansseja ja kansanlauluja
tarinan siivittäminä*

*AnuKaisa Ageenko, sopraano
laulu ja piano*

*Maksim Mostovoj, tenori,
Konevitsa-kvartetti, Pietari
laulu ja piano*

Juha Nuoranne, sello

Ohjelma 5 e, (opiskelijat ilmainen)

Konsertti on samalla Anu-Kaisa Ageenkon opinnäytetyökonsertti
Savonia ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelmassa

SAVONIA
AMMATTIKORKEAKOULU

Varhain keväällä
То было раннею Весной

Venäläisen musiikin konsertti
ti 29.5 klo 18
 Kuopion kaupungintalon salissa

Venäläisiä romansseja ja kansanlauluja
tarinan siivittäminä

Anu-Kaisa Ageenko, sopraano
laulu ja piano

Maksim Mostovoj, tenori,
Konevitsa-kvartetti, Pietari
laulu ja piano

Juha Nuoranne, sello

Ohjelma 5 e, (opiskelijat ilmainen)
 Konsertti on samalla Anu-Kaisa Ageenkon opinnäytetyökonsertti
 Savonia ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelmassa

SAVONIA
 AMMATTIKORKEAKOULU

Alkulaulu: F. Abt: **Kehtolaulu** («Баю-бай...», колыбельная)

Tervehdyssanat

1. J.Massenet : **Elegia** op.10 nro 5, sov. sellolle ja pianolle

(Элегия)

2. P.I. Tšaikovski : **Marraskuu, tähtien loiste** op.37b nro11

(Ноябрь)

3. Venäläinen kansanlaulu: **Oi, sinä aro laaja** (sov. M. Mostovoy)

(Ах, ты степь широкая)

4. E. Šašina: (M. Lermontov): **Kuljen yksin autiolla tiellä** (sov. M. Mostovoy)

(Выхожу один я на дорогу)

5. Mustalaisromanssi: **Mustat silmät**

(Очи черные)

6. P. I. Tšaikovski: (J. Polonski): **Mustalaisnaisen laulu**

(Песнь цыганки)

7. Venäläinen kansanlaulu: **Hyvästi, iloni, hyvästi elämäni!**

(Прощай радость, жизнь моя)

8. A. Varlamov : **Kuin auringonsäde kyynel silmästäni vierähti**

(Будто солнышко из глаз)

9. P. I. Tšaikovski: (A.K.Tolstoi) : **Se oli varhain keväällä**, alkuosa, op.38 nro2

(То было раннею весной, вступление)

10. P. Tšesnokov: ***Oi neitsyt, kun Gabriel ilmoitti sinulle iankaikkisen neuvon***
(Совет Превечный, церковнославянская песня)

11. Serbialainen ortodoksinen sävelmä: ***Armossasi, Herra***
(Милости Твоя)

12. P.I. Tšaikovski: ***Kehtolaulu*** op. 16, nro 1, sellolle ja pianolle
(Колыбельная)

13. N.Rimski-Korsakov: ***Kun tuulenhengi luonasi olen***, op.43 nro 2
(Не ветер вея с высоты)

14. E.Nappravnik (A. Pushkin): ***Dubrovskyn aria***, oop. Dubrovski
(Ария Дубровского)

15. Venäläinen kansanlaulu: ***Iltakellot***
(Вечерний звон)

16. P.I.Tchaikovsky: ***Se oli varhain keväällä*** op. 38, nro 2
(То было раннею весной)

17. I.Dubensky: ***Isä meidän***
(Отче наш)

18. Venäläinen kansanlaulu: ***Kun saavun virtaavan joen rantaan***
(Как пойду я на быструю речку)

Tarinan käsikirjoitus: Anu-Kaisa Ageenko

Tarinan ja musiikin yhteensovitus: Anu-Kaisa Ageenko ja Maksim Mostovoy

Nettisivut: **kevaalla.simplesite.com**

Maksim Mostovoy (s.1975) on syntynyt Pietarissa ja valmistunut laulajaksi ja kuoronjohtajaksi Pietarin valtiollisesta konservatoriosta. Laulua hän on opiskellut mm. oopperalaulaja Gennadij Vilhovetskijn johdolla. Hän on esiintynyt solistina useiden ensemble-yhtyeiden kanssa mm. Yhdysvalloissa: Carnegie Hallissa, Chicago Filharmoniaassa sekä Lincoln Centerissä. Vuodesta 2008 hän on Konevitsakvartetin solistilaulaja. Kvartetin solistina hän esiintyy jokavuotisilla kiertueilla Kaliforniassa, Kanadassa ja Suomessa sekä lukuisilla festivaaleilla aina Kiinan Shanghaissa saakka.

Juha Nuoranne FM (s.1965) on opiskellut sellonsoittoa Turun Konservatoriossa ja Jyväskylän yliopistossa opettajinaan mm. Timo Hanhinen, Heikki Rautasalo ja Juha Malmivaara. Hän on toiminut sellistinä mm. Pori Sinfonietassa, Jyväskylä Sinfoniassa ja Jyväskylän kamariorkesterissa. Lisäksi hän on esiintynyt sellistinä ja basistina lukuisten eri musiikkityylien projekteissa aina Pelle Miljoonasta Karita Mattilaan. Nykyisin hän toimii Vesannon ja Tervon musiikinopettajana, Sisä-Savon kansalaisopiston musiikinopettajana ja on mm. Rajalliset musiikkikokoonpanon jäsen.

Anu-Kaisa Ageenko on opiskellut laulua Joensuun konservatoriossa Raija Puhakan ja Savonia AMK:ssa Anna-Stiina Tahkolan johdolla. Syksystä 2017 alkaen hänen lauluopettajanaan toimii pietarilainen tenori Maksim Mostovoy sekä oopperalaulaja Gennadij Vilhovetskij. Anu-Kaisa Ageenko on erikoistunut venäläisen musiikin esittämiseen ja esiintynyt mm. useiden pietarilaisten solistien kanssa laulajana ja pianistina. Hän toimii pianonsoitonopettajana Vesannolla ja viimeistelee parhaillaan musiikkipedagogin opintoja Kuopion Savonia AMK:ssa.

Liite 4

Konsertin tallenne on nähtävissä Kuopion Musiikkikeskuksen kirjastossa.